

LIVON SANOMAT

Nro 3/2008

Irtonumero 8 €

Sisällys

Kyläpäällikön terveiset	3
Livokas ry:n tiedot	4
Lindan ensimmäinen matka Suomeen 6. – 16.8.2008	5
Livon metsästysseuran hirviporukan kuulumisia	7
Pudasjärven Perhekeskusyhdistys ry	8
Keskustalle Livon juhlista uutta voimaa.....	9
Metsästysseuran jouluterveiset	11
Elämänmenoa	12
Livon maa- ja kotitalousnaisten kuulumisia	13
Projektiyhteistyötä Livolla.....	14
Kalamiehen kilo, paljonko se painaa?	15
Kolmas koulupäivä	17
Livon kylän kyläsuunnitelma 12.10.2008	18
Ruskaretkellä	24
Muistikuvia menneistä livolaisista	27
Kauneimmat joululaulut joulupuurolla.....	29
Aloite koulutoiminnan aloittamisesta Livon koulussa	30
Pudasjärven Kajastus RY	31
Livokkaan käyttömaksut ja muut hinnastot vuodelle 2009	34
Livokas ry:n varsinainen kokous Livon koululla su 12.10.2007 klo 12.....	35
Hankkeiden rintamalta.....	38
Koulustako koulu?!.....	39
Lastennurkka.....	40
Hierontaa.....	41
Ilmoitustaulu	42
Palveluita	43
Livolla tapahtuu	44

KEHITTÄMISKESKUS POHJANTÄHTI

Yhdistysten ja yritysten asialla

Teollisuustie 1, 93100 Pudasjärvi
Puhelin 0400 671 944
Faksi (08) 823 456
info@pudasjarvi.fi
<http://pt.pudasjarvi.fi>

Kyläpäällikön terveiset

Vuosi alakaa olla taas takanapäin. Aika kuluu niin nopeasti, ettei huomaakaan, mutta toinen taisi olla tämä vuosi jo Livokkaan peräsimessä. Mieleenpainuvimpia muistoja tältä vuodelta taitaapi olla kesäpäivät Livolla, kommelluksineen. Olimme tänä kesänä mökkeilemässä siellä poikkeuksellisen monta kertaa, ja mukavaa oli. Käytiin Hevoskannassa uimassa lasten kanssa, vanhin poikamme Joni kävi eräleirillä, Kaken kanssa ajettiin jonnekin eräkämpälle mönkijöillä (oisko ollu Saunamaa tai Aintio-oja) ja juututtiin keskelle suota, kun akku teki tenän yks kaks yllättäin. No, aamuun mennessä selevittiin nukkumaan ja hengissä ollaan vielä.

Tapahtumiakin Livolla perinteisesti oli. Yksi arvokkaimmista taisi olla koulun kentän nimeäminen Aimon aukioksi. Tapahtuma oli juhlava ja itse juhlakalukin saatiin paikalle.

Toinen tärkeä asia oli Ruostehovin katon kunnostus. Projekti saatiin vihdoin toteutettua Katepalin, Puhakan Jarmon sekä Artun avustuksella. Kiitos myös talkooväelle. Nyt talo on turvallisesti sateelta suojassa ja voimme keskittyä seuraaviin kunnostustoimenpiteisiin.

Loppuvuodesta pidimme sääntömääräisen vuosikokouksen. Totesimme että vuosi on mennyt suunnitelmien mukaan, ja asetimme tavoitteita tulevalle vuodelle. Savelan Mikko liittyi vahvuuteemme, ja on erittäin tervetullut toteuttamaan Livokkaan uusia tavoitteita kanssamme. Uskomme että Mikolla on paljon annettavaa Livokkaan toiminnalle tulevien vuosien aikana.

Kiitos kuluneesta vuodesta kyläläisille, Livokkaan jäsenille, sukulaisille, tutuille ja tuntemattomille. Minusta näyttää siltä että entistäkin parempaan ollaan menossa. Näihin kuviin ja tunnelmiin.

HYVÄÄ, RAUHALLISTA JOULUA !!!

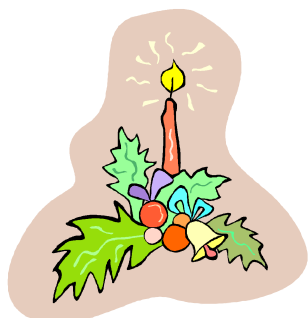
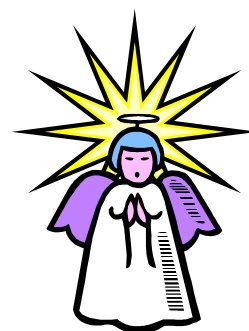
Ari

Joulutervehdyksiä

*Lumiharsoon peittyy maa,
ilmassa leijuu jo joulun taika.
Aattona kiire jäädä saa,
on yhdessäolon aikaa.
Hyvää joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Terttu, Matti ja Paavo

*Lämmintä Joulumieltä kaikille lukijoille
ja Hyvää Uutta Vuotta 2009!*

Irma ja Urpo

Livokas ry:n tiedot

Kirsiojantie 31
93220 LIVO
puh. 050 – 5520 280 (tietotupa, kioski, kirpputori, suoramyynnti, kirjasto)
Tilinro OP 536004-5158137
Jäsenmaksu 5 €/vuosi
kotisivun osoite: <http://www.pudasjarvi.fi/kylat/livo>
sähköpostiosoite: livokas@dnainternet.net

HUOM: MUUTTUNUT SÄHKÖPOSTIOSOITE!

Hallitus

Puheenjohtaja Ari Puhakka	p. 050 – 403 0055	ari.puhakka@ap-trading.fi
Sihteerit Anni-Inkeri Törmänen	p. 040 – 545 7162	ai.tormanen@pp.inet.fi
Varapuheenjohtaja Jouni Puhakka	p. 040 – 063 4325	jspuhakka@gmail.com
Virve Stenius	p. 040 – 506 5194	virve.stenius@gmail.com
Vesa Salmela	p. 040 – 553 5741	vesa.salmela@isosyote.com 31.12.2008 asti
Mikko Salmela	1.1.2009 alkaen	
Pirjo Tuovila	p. 040 – 739 2447	
Rahastonhoitaja Minna Perttu	p. 040 – 504 9663	minna.perttu@koillismaa.fi

Soitathan töissä käyville iltaisin tai viikonloppuisin.

LIVON MONIPUOLINEN SUPERMARKETTI AVOINNA

KIOSKIN, KIRPPUTORIN, LÄÄKEKAAPIN
SUORAMYNNIN, KIRJASTON
JA TIETOTUVAN AUKIOLOAJAT

1.1. – 30.4.2009

ma - ti, to - pe 12.00 - 18.00
la 10.00 - 18.00
ke ja su SULJETTU

Kioskin, kirpputorin, suoramyynnin,
kirjaston, lääkekaapin ja tietotuvan

PÄÄSIÄISEN
aukioloajat

to 9.4. klo 12 - 18
pe 10.4. suljettu
la 11.4. klo 10 - 18
su 12.4 suljettu
ma 13.4. klo 12 - 14
ti 14.4. klo 12 - 18

Kioskin, suoramyynnin, kirpputorin,
lääkekaapin, kirjaston ja tietotuvan
JOULUISET aukioloajat

su 21.12. klo 12 - 16

ma 22.12. klo 12 - 18
ti 23.12. klo 12 - 18
ke 24.12 klo 10 - 12
to 25.12. SULJETTU
pe 26.12. SULJETTU
la 27.12. klo 10 - 18
su 28.12. SULJETTU

ma 29.12. klo 12 - 18
ti 30.12. klo 12 - 18
ke 31.12. klo 12 - 14
to 1.1. SULJETTU
pe 2.1. klo 12 - 18
la 3.1. klo 10 - 18
su 4.1. SULJETTU

ma 5.1. klo 12 - 18
ti 6.1. SULJETTU
ke 7.1. klo 12 - 18

Lindan ensimmäinen matka Suomeen 6. – 16.8.2008

Linda Anderson on Johan (Juho) Abram Uusi-Illikaisen (s. 25.6.1846) Hilma-tyttären tyttärentytär. Hilma (s.6.1.1878) muutti Amerikkaan 24.3.1903, avioitui siellä ja otti sukunimekseen Hastin. Lindan Esther-äiti on Hilman tytär. Esther meni naimisiin Torniossa kotoisin olevan Anderson-nimisen miehen kanssa. Linda on ollut naimisissa, eronnut ja ottanut äitinsä sukunimen takaisin. Linda-serkkua ovat omat sukujuuret aina kiinnostaneet, joten hän päätti ottaa selvää, missä isovanhemmat ovat syntyneet ja miten eläneet.

Linda suomalaisten sukulaistensa ympäröimänä Naavalassa kesällä 2008 (kuva MiPe)

Ennen matkaa mielessäni pyöri monia ajatuksia, siitä millaista on matkustaa Suomeen yksin ja tapaamaan perhettä, jota en vielä tuntenut. Kun saavuin Ouluun, minut otettiin vastaan lämpimin halauksin, ja kädenpuristuksin. Suomalaiset eivät todellakaan olleet kylmiä eivätkä epäkohteliaita, kuten olin lukenut! Tunsin heti itseni tervetulleeksi ja se tunne säilyi koko matkan ajan.

Oulusta siirryttiin Livolle Naavalaan, missä näytti samalta kuin lapsuudenkodissani. Samanlaisia kukkia ikkunalla ja muutenkin sisustus näytti samanlaiselta kuten meidän talossamme Minnesotassa. Mielestäni äitini on ollut kunnan suomalainen, koska on vaalinut suomalaisuutta läpi vuosikymmenten. Äitini on tehnyt samanlaista lihakeittoa kuin mitä sain syödä myös Naavalassa. Toisen kerran matkallani söin samaa kalasta ja perunasta tehtyä ruokaa, millaista äitini lapsuudessani Minnesotassa oli valmistanut, serkkuni luona Kurenalla lähtöpäivänä.

En näe kovinkaan paljoa eroavaisuuksia Pudasjärven ja Pohjois-Minnesotan välillä. Olo vierailulla olikin kotoinen. Olen kovin vaikuttunut saunoista ja mökeistä, missä voi viipyä monia päiviä pelkästään rentoutuen ja nauttien elämästä. Maisemat olivat kauniita. Kahvitteilu, keskustelut, perhe, ruoka – nämä kaikki loivat kauniita muistoja.

Pelkästään jo sukulaisten tapaaminen oli vaikuttava kokemus. Olinkin aina sanonut, että minun täytyy päästä käymään Suomessa, jotta voisin saada sielunrauhan. En ole varma, miksi minusta on tuntunut aina niin tärkeältä oppia tuntemaan juureni. Sukulaiset oli-

Linda vierailulla Pudasjärven hautausmaalla

Linda Koululla suoramyyntiostoksilla

vat kovin ystävällisiä jakaessaan tietoa historiastamme ja näyttäessään paikkoja minulle. Nähdessäni mistä sukumme on lähtöisin, tajusin millaisen matkan isoäitini on kulkenut jättämällä taakseen lämpimän perheensä ja turvallisen elämän, matkustaakseen Amerikkaan - kohden tuntematonta.

Muutamia eroavaisuuksia kuitenkin voisin mainita kotini ja Suomen välillä. Huomasin, että putkityöt ja sähköjohdot, monissa taloissa olivatkin näkyvillä. Maksoin juuri laskun, siitä että putki seinän sisällä oli mennyt rikki... Mikä hyvä idea, että putket ovatkin seinässä näkyvillä, helposti käsiteltävinä niiden rikkoutuessa! Miten turhamaisia me ihmiset olemmekaan, kun putket ja johdot pidetään seinän sisällä kosmeettisista syistä!

Amerikassa, kun syömme marjoja ja jäätelöä, meillä on iso kuppi jäätelöä ja vain muuan marja jäätelön päällä. Suomessa puolestaan päinvastoin - on iso kulho marjoja ja vain vähän jäätelöä päällä.

Nyt kun olen takaisin kotonani arkirutiineissa kiinni, olen myös oivaltanut, että Amerikassa me elämme tehdäksemme töitä ja Suomessa tehdään töitä elääkseen. Teillä Suomessa näyttää olevan enemmän vapaa-aikaa olla kotona, matkustella ja rentoutua. Me tunnemme elävämme niin nopeassa elämänrytmissä, että näyttää siltä kuin olisimme menettämässä käsityksemme perinteisestä perhe-elämästä.

Olen yhä liikuttunut matkastani. En juurikaan näe eroavaisuuksia, joten kerron mieluummin matkani kokemuksista.

Aina olin kuvitellut, että Napapiiri on jäinen, luminen ja että alue on asumaton tundra. Kun menin matkallani käymään Napapiirillä, siellä ei näkynyt jäätä eikä lunta, vaan olikin vihreää ja paljon turistikauppoja. Odotan, että lapsenlapseni saavat joulupukilta kirjeet nyt jouluksi! Sain astua Napapiirin yli ja minusta otettiin kuva joulupukin kanssa.

Matkani päätteeksi vierailin vielä sukulaisten luona Helsingissä. Kiersimme kaupunkia ympäri ja kävimme kirkoissa. Kävimme myös laivaristeilyn Helsingin edustalla. On hämmästyttävää, että USA on ollut maana vasta 233 vuotta ja Helsinki juhlii jo 500. syntymäpäiväänsä!

Linda Helsingissä

Teini-iässä sisarukset kiusasivat minua neliönmuotoisten kämmenten takia. Ja turhamainen kun olin, kärsin siitä monta vuotta. Huomasin vierailullani, että minulla on samanlaiset kämmenet kuin Illikaisilla on (muuten olen tullut isänpuolen sukuuni). Sukuloidessani huomasin toistuvasti suvun lahjakkuuden musiikissa, saunojen rakentamisessa, käsitöissä, leipomisessa, ruoan laitossa, kankaankudonnassa – jokapuolella minne katsoin, oli jotain kaunista luotu näillä käsillä. Joten nyt joka kerta kun katson käsiäni, ajattelen sitä vahvaa luovuutta mitä näillä käsillä on maailmaan vuosien saatossa tuotettu, ja olen niin ylpeä siitä.

Tämä matka oli todella ihmeellinen ja siitä olisi niin paljon kirjoitettavaa. Kaikista eniten olen liikuttunut siitä lämmöstä mitä sain suvulta osakseni ja vain heidän ajattelemisenkin saa minut tuntemaan, että haluan tulla käymään uudelleen.

Linda Anderson (suomennus ja kuvat Mirja Uusi-Illikainen)

Livon metsästysseuran hirviporukan kuulumisia

Hirvenmetsästys aloitettiin perinteisesti syyskuun viimeisenä lauantaina. Ensimmäinen viikonloppu sujui ulkoilun kannalta, hirvet olivat hävinneet ties minne. Liekö apulannan levityskopteri vai apulannan itsensä haju ajanut hirvet tiehensä? Kopteri pörräsi hirvenmetsästäystä edeltäneellä viikolla noissa maisemissa.

Peijaisvieraita talon täydeltä kuuntelemassa Alpon puhetta

Pikkuhiljaa alkoi kuitenkin tulosta tulla ja nyt kun elellään joulukuun alkua, on hirviporukan osallistujien pakasteessa yli 100 kg hirvenlihaa. Saamatta on vielä yksi aikuinen ja 11 vasaa 16 aikuisesta ja 16 vasasta. Aikuisia hirviä näyttäisi kyllä olevan, mutta vasat ovat hukassa.

Hirvipeijaat pidettiin 30.11.2008 Koululla. Osanottajia oli n. 150 henkilöä. Meistä hirvimiehistä on mukavaa, että kyläläiset ovat ottaneet asian omakseen ja tulevat hirvikäritykselle. Hirviporukka kiittää maanomistajia ja kyläläisiä yhteistyöstä asian tiimoilta.

Hirviporukan miehistä Esko Tolonen, Urpo Perttu ja Pentti Siuruainen täyttivät kukin 70 vuotta kuluneen syksyn aikana. Peijaissa kahviteltiin oikein täytekkukahvit sankareiden kunniaksi Saara Tolosen ja Irma Pertun touhuamisen tuloksena

Hirviporukan kota ja nyt valmistunut pesuhuone ovat kyläläisten käytössä tarvittaessa. Yhteydenotot asiasta allekirjoittaneelle tai Pertun Jussille.

Hyvää Joulua kaikille lehden lukijoille,

Alpo Turpeinen

Pudasjärven Perhekeskusyhdistys ry

Parkkilantie 367, 93100 PUDASJÄRVI

Yhdistyksen tarkoitus

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää lapsiperheiden hyvinvointia Pudasjärven alueella, kehittää yhteisöllistä vanhemmuutta sekä muuta perheiden hyvinvointia edistävää toimintaa kristilliseltä pohjalta.

Yhdistyksen toiminta

- ❖ Ennaltaehkäisevää perhetyötä sekä muuta perheiden hyvinvointia edistävää toimintaa mm. vertaistukitoimintaa
- ❖ Yhteistyötä viranomaisten ja eri yhteisöjen kanssa
- ❖ Järjestää koko perheen tapahtumia ja tilaisuuksia
- ❖ Hallinnoi kehittämisprojekteja
- ❖ Latu-projekti 1.4.05 - 31.12.08 tukee perheiden arjessa selviytymistä ja pyrkii edistämään perheiden omatoimisuutta, hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta
- ❖ Elämäntapa-projekti 2009 - 2011
- ❖ Aktivoi ilman työtä olevia sekä sisäiseen että ulkoiseen yrittäjyyteen
- ❖ Kohderyhmälle yksilöllinen elämäntilanteen kartoitus ja tulevaisuuden suunnitelma

Yhdistyksen jäsenyys

Pudasjärven Perhekeskusyhdistys ry:n jäseneksi voi liittyä jokainen joka haluaa edistää yhdistyksen tarkoitusta.

Jäsenmaksu on tällä hetkellä 10 €/henkilöjäsen, 20 €/yhdistysjäsen ja 100 €/yritys- tai muu yhteisöjäsen. Kalenterivuonna 2009 ei peritä yhdistyksen liittymismaksua.

Hallituksen jäsenet

Martti Räisänen, hall. puheenjohtaja
puh. 0400 589 082
martti.raisanen@pp1.inet.fi

Merja Honkanen, hall. varapuheenjohtaja
puh. 040 541 1948
merja.honkanen@pudasjarvi.fi

Teija Mustonen, sihteeri/rahastonhoitaja
puh. 040 504 3169
teija.mustonen@pp1.inet.fi

Urpo Illikainen, jäsen
puh. 050 325 3661
urpo.illikainen@apetit.fi

Leena Puhakka, jäsen
puh. 040 750 2598
leena.puhakka@hotmail.com

Vuoden 2009 alusta pitkäaikainen puheenjohtaja Martti Räisänen jää pois hallituksesta ja uusina jäseninä hallitukseen tulevat Marja-Leena Törrö ja Pekka Majava.

Keskustalle Livon juhlista uutta voimaa

Pitkäaikainen yhdistyksen sihteeri Teuvo Törmänen teki juhlaväelle tutuksi yhdistyksen historiaa.

Keskustan Livon paikallisyhdistys juhli marraskuun alussa 70-vuotista taivaltaan. Varsinainen syntymäpäivä osui kunnallisvaalien päivämäärälle 26.10.2008.

Yhdistys perustettiin Mäkelän pirtissä vuosi ennen talvisodan syttymistä. Paikalla oli tuolloin joukko asianharrastajia sekä järjestösihteeri **Artturi Harmaa** ja maanviljelijä **Yrjö Hautala**. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin **Juho Tolonen**, varapuheenjohtajaksi **Kustaa Illikainen** sekä sihteeriksi ja rahastonhoitajaksi **Aarne Törmänen**.

Sotavuodet lamaannuttivat yhdistystoiminnan. Sotien jälkeen aatteet kävivät voimakastakin taistelua. Maalaisliiton tukimiesverkosto puoluesihteeri **Arvo KorSimon** luomana teki vaikuttavaa työtä savottarintamalla. **Toivo Puolakanaho** toimi livolaisena tukimiehenä.

Yhdistys on perustettu Livon ja syrjäseutujen elämälaadun vaalijaksi. Juhlissa muisteltiin sitä, miten tässä tehtävässä yhdistys on onnistunut ja samalla suunnattiin ajatuksia tulevaisuuteen. Yhdistys on järjestänyt keskustelutilaisuuksia, kokouksia ja jäsenäänestyksiä, tilannut Liitto-lehteä epävarmoille äänestäjille 1960–70-luvuilla, ollut sekä **Veikko Honkasen** että **Eino Siuruaisen** takana kolmissa eduskuntavaaleissa, kiirehtinyt Livon koulun ja Vääräkankaan tien rakentamispäätöstä sekä tehnyt puoluekokousaloitteita vuosina 1974 ja 2006.

Keskusta menetti nyt käydyissä kuntavaaleissa runsaasti äänestäjiä. Pudasjärvellä suhteellinen osuus äänistä kuitenkin hieman nousi. Juhlissa käytiin kuitenkin keskustelua myös Keskustan tilanteesta valtakunnallisesti.

Juhlan tuntua kanteleen keinoin, soittajana Paavo Uusi-Illikainen.

Puoluesihteeri Jarmo Korhonen kannustaa hoitamaan lapsiperheiden asiat kuntoon.

Yhdistyksen nykyinen puheenjohtaja **Vesa Salmela** totesi puheenvuorossaan, että täältä maakunnista Keskustan on tarpeellista etsiä viisautta tulevaisuuden politiikan paremmaksi suunnaksi. ”Perinteisten kannatusalueiden etujen ajamisessa on ilmeisesti ollut jotakin kitkaa. Keskustan tulisi tehdä rohkeammin arvojensa mukaista työtä.”

Keskustan tervehdyksen juhlivalle yhdistykselle toi puoluesihteeri **Jarmo Korhonen**. Hän kiinnitti huomionsa tuleviin vaikeisiin vuosiin, joissa toisaalta vaikuttaa maailmanlaajuinen talouskriisi ja toisaalta Suomen oloissa miesmuistiin kokematon tilanne, että työmarkkinoilta poistuu enemmän työväkeä kuin sinne nuorisosta on nousemassa.

Avaimiksi tämän yhtälön ratkaisemiseen Korhonen nostaa lapset ja lapsiperheet. Lapsiperheiden tukemiseksi ei ole vielä tehty kaikkea voitavaa. Perheille tulee järjestää todelliset mahdollisuudet valita lasten hoitomuoto. Korhonen sanoo olevansa täysin valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Hannes Mannisen kevätpuolella tekemän aloitteen kannalla, jossa esitetään perheiden yhteisverotuksen käyttöönottoa.

Juhlapuheen piti Keskustan raahelainen kansanedustaja **Inkeri Kerola**. Keskustan tappiota on syytetty mm. aluepolitiikan puutteesta. Kerola mainitsi: ”Meille keskustalaisille aluepolitiikka on yksinkertaisesti sitä, että ohjaamme alueille mieluummin työtä ja syöttöväettä kuin maksamme pelkästään työttömyyskorvauksia.”

Juhlapuheen piti kansanedustaja Inkeri Kerola.

Keskustan huomionsoituksia saivat mm. Aaro Perttu (vasemmalla), Esko Lauhikari, Hannu Nissi, Anja Salmela ja Jenni Perttu.

Juhlissa muistettiin Keskustan hopeisella ansiomerkillä, jonka saajat ovat tehneet vähintään 20 vuotta työtä Keskusta-aatteen eteen, seuraavia livolaisia vaikuttajia: **Esko Törmänen, Esko Lauhikari, Hannu Nissi, Lauri Salmela, Anja Salmela, Toini Salmela, Eino Perttu ja Jenni Perttu**. Keskustan standaarin sai **Aaro Perttu**.

Juhlalta on palattava arkeen, mutta uusia ajatuksia saaneena ja sen huomanneena, että pienistä puroista koostuu suuri työ. Sääntömääräiset kokoukset pidetään usein arkisissa tunnelmissa, mutta pienet teot ratkaisevat. Kukaan ei tee niitä puolestamme. Jokainen on tarkoitettu tekemään työtä oman paikkakuntansa parhaaksi.

”Meidän on myös suomennettava, mitä tarkoitamme aluepolitiikalla: Haluamme aktiivista työtä alueille, eri puolille maata. Viisaasti hoidettu työllisyys, siis aluepolitiikka, takaa myös hyvän elämän laadun, jonka tulevaisuuden ennustajat toteavat olevan tulevina vuosina arvossa arvaamattomassa vastineena metropolien hektiselle oravanpyöräilylle. Puhutaan hitaiden prosessien aikakaudesta uutena innovaationa. - Siis siitä, miten ennen elettiin. Sauna lämmitettiin puilla hitaasti, vesi kannettiin jostain saaveilla - aikaa vastaan ei tapeltu! Sitä ihmiset nyt kaipaavat.”

Livolla asuneen korviin tuo kuulosti juuri siltä, mitä Livolla on tarjota. Uutena innovaationa löydetty hitaus: Puukiuas ja kantovesi!

”Tulevaisten toivojen kallis maa.”

Anni-Inkeri Törmänen
Kuvat: Urpo Uusi-Illikainen

Metsästysseuran jouluterveiset

Kiihkein metsästyskausi alkaa olla jo takanapäin. Metsässä on lunta jo pahnata asti, ja erityisesti jäniksenpyyntiin se luo oman hikisen tunnelmansa.

Metsästyskauden avajaiset ja hirvimiesten uusien, hienojen pesutilojen avajaiset syyskuun lopussa

Päällimmäisenä menneestä syksystä tulee jahtimiehille mieleen heikko kanalintutilanne. Kylmä kesä ei ollut linnunpoikasille mieleen. Mustikan kukat paletuivat samoin kuin niitä etsiskelleet hyönteisetkin, jotka ovat myös koppelonpoikien ruokalistalla päällimmäisenä alkuviikkojen aikana. Lintukannat ovat olleet alamaissa koko Pohjois-Suomen alueella, toivottavasti ensikesän pesinnät onnistuisivat paremmin. Muuten syksy ja alkutalvi olivat ainakin kelien puolesta hienoa aikaa olla metsällä.

Pian metsästäjätkin rauhoittuvat joulunviettoon. Myös riistalle voi kattaa joulupöydän, varsinkin jäniksiä on helppo ilahduttaa heinillä tai kaadetulla haavalla. Haapa kannattaa kaataa pitkään kantaan ja jättää kannon varaan irti lumesta. Moottorisahalla voi tehdä vielä runkoon koloja joihin voi laittaa karkeaa suolaa, keväällä on sitten valmiiksi parkattua polttopuuta.

Jäsenkorttien mukana olevat saalistilastot voi palauttaa koululla olevaan metsästysseuran postilaatikkoon. Jos ei ole koululla käyntiä niin saaliit voi ilmoittaa myös minulle, voi soitella tai laittaa tekstiviesti numeroon 040 – 5101 098. Saalistilastointi on tärkeää riistakantojen seurannan vuoksi, riistanhoitopiirit saavat niistä vertailupohjaa edellisvuosiin sekä valtakunnallisia tilastoja.

Hernekeitto maistui hirvimiiehille Talolla metsästyskauden avajaisissa

Rauhallista Joulua ja parempaa Uutta Vuotta metsästysseuran puolesta,

Jussi

Joulutervehdyksiä

Kaikille Livon Sanomien lukijoille

Rauhallista Joulua Ja

Hyvää Uutta Vuotta 2009

Hilda ja Esteri Nissi

Elämänmenoa

Näin loppuvuodesta, sitä alkaa miettiä, mitä sitä onkaan tullut vuoden aikana tehtyä, tai sitten, mitä on jäänyt tekemättä. Asioita tarkastellessa huomaa, että paljon suurempi on se työmäärä, mikä olisi pitänyt tehdä, kuin mitä on tehty, kovin paljon on ympyrästä punaisella. Paljon mahtuu tapahtumia, näinkin pienellä kyläkulmalla vuoden aikana, - kylä on kyllä iso, mutta väkimäärä ei juuri lisääntynyt. On perinnepäiviä, pilkkikilpailut kevät-talvisin, hiihtokilpailuja, entiseen malliin, tosin vain lapsille, vanhat ei enää viitsi hiihtää kilpaa, kukapa tietää, vaikka jos seniorisarjoja olisi.

Alkukesästä veistettiin karhuja Livokkaan kentällä, kenttä nimettiin sitten Aimon aukioksi, Juhannuskokko poltettiin kosken rannalla, sinne kertyikin runsaasti tulen liekkejä ihailevia katselijoita. Onko meissä kaikissa hiukan pyromaenin verta, kun me niin ihailemme tulen liekkejä. Kesällä sitten oli eräleiri nuorille, samoin lentopalloleiri. Oli silloin kylätalolla vilskettä ja vipinää, joutui siinä varmaan leiriemännät ja ohjaajat varmaan tiukoille. Ratkottiin myös lentopallon kyläsarjan mestaruudet, taisi Livokkaan joukkue sijoittua kolmen parhaan joukkoon.

Kyläpäivillä yksi suosituimpia lajeja, oli saappaan heitto, viuhuen lensi saapas, parhaillaan, lähes neljäkymmentä metriä. Hirviporukka rakensi kesän aikana käyttöönsä pesutuvan nylkyliiterin viereen, puhtaus on jahtihommissa hyvin tärkeää. Syksyn hirvijahti alkoi sitten syyskuun lopulla suurin odotuksin, tosin kantautui tietoja, että kovin heikosti on nähty hirviä. Kyllä se totuus paljastui heti ensimmäisen jahtipäivän jälkeen, ei mitään havaintoja hirvistä.

Lentopallon kyläsarjan tunnelmia

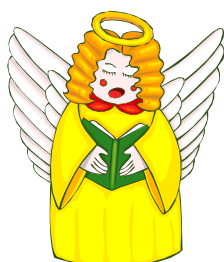
Iso helikopteri pörräsi kolmisen viikkoa valtion mailla, levittäen apulantaa metsiin, samalla kaikottaen hirvet muille maille, tämä on varmaan yksi syy hirvikatoon. Onhan niitä muitakin, kuten voimakkaat metsien hakkuut ja kova painostus hirvien vähentämiseen. Voidaan kai sanoa, että olemme toimineet hyvin hirvimäärien vähentämisessä. Hirviporukka järjestää perinteiset peijaat, metsästysmaan vuokraajille, kyläläisille, kutsuvieraille. Kauneimmat joululaulut kaikuu Livokkaan tiloissa, joskus joulukuussa. Kaksi entistä koulukaveria on muuttanut tuon ilmaisiin, syksyn aikana, - rivit harvenevat pikkuhiljaa.

Upi

Joulutervehdyksiä

*Mukavaa Joulua ja
vähintään yhtä hyvää ja liikunnallista tulevaa Uutta Vuotta
kaikille livolaisille ja livolaismielisille*

Kokko Timppa Livolta

Livon maa- ja kotitalousnaisten kuulumisia

Joulua odotellaan, luonto on kauneimmillaan. Syksy on taas kulunut tosi nopeasti.. Ainakin itsestä tuntuu niin.

Maatalousnaisilla touhua on riittänyt. On ollut joka viikko käsityöilta, joissa on vielä riittänyt kävijöitä. Sukkia on kudottu ja arpajaisia pidetty ja vaihdettu kuulumisia. Sehän jo piristää meitä monia.

Kyläpäiviä on riittänyt. Tänä vuonna enemmän, kun on noita tilaisuuksia ollut enemmän. Kevään toiveita on kuultu ja saa nähdä mitä muuta mukavaa tulee lisää. Perhekahvilakin on ollut osa uutta asiaa.

Juhliakin on aina vietetty. Viimeksi vietin omiani, joista haluaisin vielä Teitä kiittää. Mieltä lämmittää vieläkin muistot ja on ollut mukava aina olla Livolla, kun olette tukeneet muutenkin elämän varrella.

Naisten pikkujouluissa herkuttelemassa Anneli Illikainen, Leila Juutinen, Irma Perttu, Aino Salmela ja Helinä Valkola

Joulupukin puhuttelussa Terttu Juntti ja Maila Uusi-Illikainen

Joulun alla vielä vietämme meidän puheenjohtajan – siis Helinän – valmistujaisia. Paljon Onnea Helinälle! On aina hyvä saavutus saada paperit ja ammatti itselle. Lapset, kun kasvaa, niin haluaa jotain omaa itselle ja ammatti ei kyllä ole vähäinen saavutus.

Ollaan taas yhdessä keväälläkin. Meillähän alkaa kudontakurssi koululla kansalaisopiston merkeissä, joten tulkaahan mukaan. Livokkaalla on koululla erilaisia leikkelyksiä, joten saamme varmaan ostaa, jos jollakin puuttuu.

Valmistukaamme suureen juhlaan... Siis joulurauhaan ja Jeesuksen syntymäjuhlaan!

Livon maa- ja kotitalousnaisten puolesta,

Ulla

Joulutervehdyksiä

*Hyvää Joulua
ja Onnellista Uutta Vuotta 2009!*

Pirjo, Kalle ja nuoriso

Projektiyhdistyötä Livolla

Livokas ry:n Ikäihmisten lomapäivät -projekti ja Pudasjärven Perhekeskusyhdistyksen Latu-projekti ovat järjestäneet kuluneen syksyn aikana perhekahvilapäivän Livolla sekä loka- että marraskuussa.

Lokakuun alkupuolella pidetyn päivän ohjelmassa oli heti ensimmäisenä Harjun Matin vetämä sirkustyöpaja. Oli aivan mahtavaa miten riemastuneesti paikalle kokoontunut hyvin eri-ikäinen (kirjaimellisesti vauvasta vaariin) yleisö osallistui sirkusteluun. Pääsimme kokeilemaan mm. jonglöörausta eri välineillä, yksipyöräisellä ajamista sekä lopuksi jokainen halukas sai taivutella ilmapallopötköstä koiran. Livon emäntien laittaman maukkaan lounaan jälkeen Pudasjärven kaupungin vanhuspalvelujohtaja Kyllikki Syrjälä kertoi lähivuosien palvelutarpeesta. Viesti oli, että Pudasjärven väestöennuste pienenee vuosi vuodelta, kun taas vanhusväestön suhteellinen osuus kasvaa. Niinpä ei olekaan aivan samantekevää minkälaiset eettiset ohjeet käytännön hoito-työtä ohjaavat. Syrjälä oli perehtynyt asiaan omassa tutkimuksessaan ja muistutti, että jokaisella ihmisellä pitäisi säilyä arvo ihmisenä sairaudesta riippumatta. Luennon aikana pienempi väki pääsi askartelemaan perhetyöntekijä Sari Leinosen ohjaamana. Väkeä tapahtumassa oli n. 40 henkilöä.

Nuoren ”sirkustaiteilijan” taidonnäyte

Marraskuun loppupuolella pidetyn kahvilapäivän ohjelman aloitti Anni Näyhä Mannerheimin lastensuojeluliiton Oulun toimistosta Viisaasti verkossa -luennolla. Hän kertoi, että netti kuuluu nykypäivän lasten arkeen ja sillä on myös monia hyviä puolia kuten tiedon hakeminen netistä, kielitaidon parantuminen englanninkielisiä pelejä pelatessa tai se on nykynuorelle tärkeä itseilmaisun väline. Näin ollen ei ole tarkoituksenmukaista sitä kokonaan kieltää vaan on tärkeää opettaa lapselle kriittinen suhtautumistapa mediaa kohtaan. Usein ongelmia syntyy silloin, kun lapsi huomaamattaan kertoo liikaa tietoja itsestään. Netti viestintä tuntuu helposti keskinäisviestinnältä mutta on julkista. Lisäksi netillä on norsun muisti. Kerran nettiin laitettua kuvaa tai tekstiä ei välttämättä saa koskaan pois, sillä joku on voinut jo kopioida tiedoston

ja lähettää sen eteenpäin. Anni Näyhä antoi muutamia vinkkejä, joista vanhemmat voivat huomata milloin lapset ovat liian riippuvaisia tietokoneesta. On syytä huolestua, kun lapsi ei syö, nukkuminen ja läheiset ihmiset unohtuvat, koulunkäynti kärsii, elämänrytmi häviää tai lapsella ei ole ystäviä. Hän neuvoi asettamaan tietokoneen ja pelilaitteet perheen yhteiseen tilaan, jolloin vanhempien on helpompi seurata lapsen tekemisiä. On myös syytä sopia yhteisistä pelisäännöistä sekä opettaa lasta käyttämään nettiä vastuuntuntoisesti. Luennon jälkeen askartelimme Sari Leinosen ohjauksessa jouluisia koristeita. Päivän päätti Sampo Laakkosen vetämä taukojumppa, joka herätti pyyntöjä jokaviikkoisesta ohjatusta jumpasta. Sampo kehotti ottamaan yhteyttä kansalaisopistoon ja esittämään toiveen sinne.

Anni Näyhä

Teija Mustonen

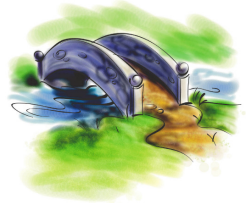
Projektivastaava/Latu-projekti
Pudasjärven Perhekeskusyhdistys ry

Kalamiehen kilo, paljonko se painaa?

Kalavesillä kuultua ja nähtyä

Olimme keväällä Liisan kanssa mukana Syötteen maisemissa Metsähallituksen järjestämällä puroretkellä. Retken kohde oli Naamankaoja, talkoovoimin ennallistettu tammukkapuro. Ajankohta oli toukokuun 24 päivä, mutta kesä ei ollut vielä ehtinyt vaarojen kuruihin. Naamankaojan kurussa oli vielä lunta, paikoin ihan kahlata asti.

Puro (oja) on aikojen saatossa menettänyt luonnontilaisen muotonsa metsäyhtiöiden toimesta. Kosket on perattu uittoa varten, kivet kangettu rannoille ja uomaa oiottu katkaisemalla niemiä. Onneksi puro sijaitsee alueella, jossa ei ole tehty metsäojituk- sia juuri lainkaan, uomaa ei ole siis täytetty hiekalla. Joitakin vuosia sitten eräät aktiiviset luontoihmiset saivat inspiraation alkaa talkoovoimin entistämään puroa.

Kiviä vieriteltiin ilman konevoimaa takaisin uomaan ja lapiolla avattiin padottuja kuivilleen jääneitä vanhan ojan uomia. Tulos näytti jo ihan lupaavan hyvältä. Kunhan vielä kivet ehtivät sammaloitua, uoma näyttää melkein entiseltä. Mutta miten tämä liittyy jutun otsikkoon? Ei liity mitenkään, mutta selitys tulee nyt kun kerron, että kuljettuamme lähes kilometrin puron vartta alavirtaan palasimme takaisin metsäauto- tielle, jossa odotti nuotio, nuotiolla poriseva nokipannukahvi ja makkaran- paisto.

Siinä makkaraa paistaessa tarinan aiheet olivat, kuinkas muuten, kalajuttuja, nykyisiä ja ennen kaikkea entisissä hyvissä ajoissa liikkuvia. Siinä lähelläni istui tuttu, hyvin kokenut erä- ja kalamies, sanottakoon häntä vaikka Timoksi. Metsähallituksen miehet kyselivät Timon kokemuksia Naamankaojan kala- kannoista ja vähän muistakin tämän seudun kalavesistä. Timo kertoi saaneensa tammukoiden lisäksi myös joitakin harreja puron alaosalta. Naamankajoki, johon tämä puro vetensä laskee, on se varsinainen harrivirta. Kysymykseen, kuinka isoja harreja hän on saanut, hän vastasi, ettei kerro koskaan saaliskalo- jensa painoa. Kysymykseen miksi, hän vastasi; Tiedättekö pojat, paljonko on kalamiehen kilo? Minäpä kerron:

Olin kerran, toistakymmentä vuotta sitten kalalla Naamankajoella. Jokivartta kulkiessa vastaan tuli tuttu kalamies, vapa kädessä ja reppu selässä. Kysyin, kuinka se on harri ollut syönnillään? Tosi hyvin, tuli vastaus. Ja tosi isoja. On minulla kolmisen kymmentä harria repussa, suurin osa kiloisia, saattaapa olla jotkut toistakiloisiakin.

Minä ihmettelin, että oletko tosissaan saanut niin isoja. Minä en ole ikänä vielä saanut kiloista harria. En- kä nähnytkään, näytä, että minäkin joskus edes näen sellaisen. Kaveri tempasi repun selästään, penkoi sitä vähän aikaa, nosti sieltä harrin ja sanoi: No tuossa on, on se varmasti kilon ja vähän ylikin. Kysyin, että tämäkö se on isoin, eikö ole yhtään isompia. Ei isompia, mutta lähes yhtä isoja kyllä on.

Kun olin Metsähallituksen kirjanpitokalastaja, pidin pientä digitaalivaakaa mukana- ni repussa. Samoin mittalautaa. Otin repun selästä, vaa'an esille ja sanoin: Katso- taanpa kalan tarkka paino. Laitoin harrin vaa'alle ja digitaalinen lahjomaton lukema näytti 420 grammaa. Kaveri epäili tietysti, että vaaka on aivan horisko, mutta lupasi tulla tarkistamaan sen, kunhan päästään kylälle. Silloin päätin, etten koskaan kerro kysyttäessä saaliskalojeni painoa kenellekään, kun se kalamiehen kilo onkin vain 400 grammaa.

Kalastuskunnan kuulumisia kesältä 2008

Edellä kerrottu kalajuttu ei sentään tarkoita sitä, että kaikkiin kalansaalitietoihin pitäisi suhtautua hieman epäillen. Viime kevään Iijokiseudun haukikisan voittanut jättilohi painoi huikeat 11 kiloa, niin kuin kevään Livon sanomatkin uutisoi hyvän kuvan kera. Muutenkin kevään hauenpyynti antoi kohtalaisen hyviä saaliita. Syyspyyntikin oli määrällisesti ihan tyydyttävä, haukien koossa jäi kyllä toivomisen varaa. Made ui verkkoon lokakuun alkupuoliskolla hyvin, kohtalaisen kookkaitakin. Lahnoja saivat juhannusviikolla hyvin, jotka vain viitsivät niitä pyytää. Lahnan arvostus saaliskalana on vain nykyvuosina kärsinyt pahan alamäen.

Muuten kalastuskesä oli heikommasta päästä moniin vuosiin. Vesi oli joessa koko kesän enemmän tai vähemmän koholla. Kalastuslupien myynti jäi niin pieneksi, että pudottiin vuoden 2003 tasolle. Lupatulojen pienentyminen sinänsä ei huolestuta, jäähän taimen- ja harjusistukkaille paremmat mahdollisuudet päästä kasvamaan, kun pyyntipaineet pienenevät. Tilinpäätös tulee joka tapauksessa olemaan silti plusmerkkinen.

Livokkaan kokouksessa syksyllä kirjattiin Livokkaan ja Livon yhteisen alueen osakaskunnan hankkeena Livojoessa olevien putaiden ja perukoiden kunnostussuunnitelma, mutta siitä tarkemmin toisaalla tässä lehdessä. Ympäristökeskus ilmoitti 3.11 että kunnostusaloite on vastaanotettu ja tallennettu aloiterekisteriin jatkokäsittelyä varten. Sen sijaan hanke luonnonlohen palauttamiseksi Iijokeen on edennyt jo myönteiseen rahoituspäätökseen asti. Me seniorit muistamme vielä ajan, kun Livojoessakin hyppäsi lohi suvannoilla. Sotien aikana uitettiin Livojoessa vain pieniä määriä tukkeja eikä niitä koottu Kynkään vastuuseen, vaan laskettiin ne suoraan Iijokeen. Silloin lohi ja meritaimen pääsivät nousemaan Livojokeenkin. Kukapa tietää, vaikka senkin ihmeen vielä näkisi.

Olen ollut kirjanpitokalastajana kolmatta kymmentä vuotta, ensin Metsähallitukselle, sitten Pohjolan Voimalle ja punnitsen kaikki saaliskalani. Toimeksiantajani raportoi vuosittain saalistilastot ja ne ovat tallessa kansiossani. Olen myös itse pitänyt kirjaa ennätyskaloistani ja kun tuskin tulen niitä enää rikkomään, kirjaan niitä tähän muutamia. Hauessa jäi kymppi rikkomatta, ennätyskalani on 9,6 kiloa. Made tasan 4,5 kiloa, järvitaimen 5,130 kiloa ja ahven 1,610 kiloa. Lukija saa itse päätellä, kumpaa mittaa on käytetty, kalamiehen kiloa, vai kruunattua vaakaa.

Terveisin,

Niilo

Joulutervehdyksiä

*Katso tarkkaan illalla
tähtiä, revontulia
Sillä jostain niiden takaa
Pukki poroillansa ajaa.
Näinä muutamina päivinä,
vielä muista olla kilttinä!*

Minna ja Marko sekä karvaiset tonttupojat

Kolmas koulupäivä

Vuonna 1943, loppiaisen jälkeen alkoi koulun kevätlukukausi, joululoma oli vietetty. Tammikuu alkoi kovilla pakkasilla, kerran jos toisenkin oli korvalehdet ja poskipääät valkoisena. Niitä sitten lumella hierottiin, ettei tulisi pahoja vammoja, lieneekö sitten apua ollut. Pahoja paleltumia ei kai kukaan saanut, vaikka pukeutuminen oli sitä tai tätä, ei ollut kunnon jalkineita. Jalkinepula oli mielestäni pahinta niinä ankeina sotavuosina. Meidän opettaja tuli koululle joulun jälkeen, hevosskyydillä, hienosti reslassa, ei kolarattailla, niin kuin syksyllä.

Koulutyö alkoi aamuhartaudella, niin kuin joka aamu, eikä ääntä säästetty, vaan kaikki lauloivat, miten osasivat, sellainen sekakuoro varmaan ulkopuolisen mielestä, aamunavaus kai se nykyisin lienee. Koulutarvikkeista oli huutava pula, kirjat olivat vanhoja. Minulla oli käytössä vanhempien veljien käyttämiä kirjoja, nuhraituneita, mutta se ei meitä haitannut.

Sota-aika sai vanhempien mielet apeiksi, suruviesti rintamilta kosketti kaikkia, kyllä lapsetkin sen vaistoaa, vaikka eivät juuri pohdi syntyjä syviä. Tammi- ja helmikuu, kurjat talvikuukaudet, kuuluivat vähitellen. Opettajamme piirsi ja kirjoitti taululle, kertoen samalla aiheesta tarinaa, Jotenkin hän sai meidät aina mukaan, oppimaan uusia asioita, vaikka evät kaikki aiheet aina niin hauskoja olleetkaan.

Sitten kevättalvella, kun aurinko alkoi lämmittää, välitunnit laskettiin mäkeä Hamppuperälle. Osalla meistä oli suksetkin, kuljettiin kouluun hiihtäen, oli oma latu. Kun teitä ei aurattu, oli vain hevosten käyttämä askeltie, joka sitten lumien sulaessa muuttui lantavelliksi. Sitten keväällä, kun koivu alkoi olla hiirenkorvalla, oli kevätjuhlien aika. Ensin vietettiin äitienpäiväjuhlaa, me oppilaat kukitimme kaikki juhliin saapuvat äidit askartelutunneilla tehdyillä kukilla, esitimme myöskin ohjelmaa, laulua ja kuvaelmia, mitkä muuttuivat sitten myöhemmin näytelmiksi.

Vihdoin koitti keväinen, kesäinen päivä - Jo joutui armas aika – laulettiin täysin rinnoin. Kun sitten opettaja jakoi meille päästötodistuksia, hän kätteli meidät kaikki, kertoen, ettei tule seuraavana syksynä meille opettajaksi, oli saanut uuden pestin Yli-Livon koululle.

Niinpä sitten alakoulun ensimmäinen lukukausi päästiin loppuun, meidät kaikki siirrettiin toiselle luokalle, pitkä kesäloma ja uudet haasteet odottivat seuraavana syksynä. Koska kaikki terveet ja nuoret miehet olivat rintamalla, asusti kylällä vain vanhoja ja kouluikäisiä ihmisiä, joutuivat naiset opettelemaan uusia asioita, vaikka on kai tämän seudun naiset tottuneet kaikenlaisiin töihin. Oli mottitalkoita, kerättiin kaikenlaista romua, Suomen valtion huutavaan raaka-ainepulaan, näissä merkeissä vietettiin koulun kesälomaa v. 1943.

Seuraavana syksynä meitä hiukan jännitti, minkälainen meidän uusi opettaja mahtanee olla. Koska oltiin jo vanhoja ei meitä kouluun meno jännittänyt, vaan se opettaja, kun hän sitten tuli itse soittamaan kelloa, koulun alkamisen merkiksi. Pulpettiparit jaettiin, koulutyö alkoi perinteisesti aamuhartaudella, päivän avauksen jälkeen, hän kertoi oman nimensä, Anni Säkkinen, kirjoitti myös meidän nimet pöytäkirjaan. Hänellä oli saman ikäinen tyttö, Kaarina, hän tuli samalle luokalle meidän kanssa - no vähän oli sellainen itkupilli - kyllä kai monellakin kyyneltä valui silmäkulmasta, joskus.

Monesti meni sukset ristiin opettajamme kanssa, mutta aina kuitenkin selvittiin, myöhemminä kouluvuosina hän oli, tälle samalle ikäluokalle, kotitalousopettajana. Silloin minulla meni sukset ristiin lopullisesti hänen kanssaan, sillä satuin polttamaan suklaakiisselin pohjaan, -- siitäkös elämä nousi --. No sitä sattuu kaikenlaista savotassa, myöhemminä vuosina sovittiin kaikki erimielisyydet, monet kahvit hän tarjosi, kun muisteltiin kouluaikaisia tapahtumia. Vielä v. 1943 oli rauhallinen, sotarintamalla oli asemasotavaihe ja kotirintamalla odottava tilanne, mitä tuleman pitää. Koulussa alkoi vuoden lopulla levoton aika, opettajat ja vahtimestarit vaihtuivat useasti vuoden aikana, elettiin levotonta aikaa.

Kolmatta koulupäivää muistellen,

Upi

Livon kylän kyläsuunnitelma 12.10.2008

1. Johdanto

Livolla toimii nykyään neljä yhdistystä tai lainmukaista yhteenliittymää:

Livokas ry (ent. Livojoen maamiesseura ry)	Perustamisvuosi 1926, nimenmuutos 2002
Livon maa- ja kotitalousnaiset	Perustamisvuosi 1927
Livon metsästysseura	Perustamisvuosi 1976
Livon yhteisen alueen osakaskunta (ent. Livon kalastuskunta)	Nimenmuutos 2003

Livojoen maamiesseuran nimen muutoksen ja Livokas ry:n toiminnan alkamisen myötä vuodesta 2001 koko kylä on herännyt toimimaan elämänlaadun parantamiseksi.

Jotta kyläläisten toive viedä kylää eteenpäin toteutuisi, on Livokas ry päivittänyt yhdessä muiden kylällä toimivien yhdistysten kanssa tämän kyläsuunnitelman.

2. Historia

Livokivivarren esihistoriallisen ajan asutustutkimus on vielä tekemättä, mutta Sarakylästä ja Yli-Livolta löydetty kivikirves, reikänuija ja kaapimet antavat viitteitä jokivarren asutuksen syntyneen jo kivikaudella. Saamelaisasutuksesta merkinä ovat Livojoen vesistön nimistöissä säilyneet Aintio-oja, Juominginoja, Pärjänjoki, Rytinkijärvi, Kuopusjärvi, Nuorunkaoja, Jaaskamo-oja, Kouvanjärvi, Seitenoja ja Seitenoikiankoski.

1600-luvulla Livolla oli neljä verotaloa: Illikainen, Juutinen, Puhakka ja Nissi. Näiden sukujen merkitys kylän elämässä kantaa nykyhetkeen. Tiloille on löytynyt suoraan alenevassa polvessa jatkajia ja jakajia vielä 2000-luvullakin.

Livolla aloitti Pudasjärven Osuuskaupan myymälä vuoden 1910 tienoilla. Toinen osuuskaupan myymälä avattiin Ala-Livolle 1930-luvun lopulla. Rajamaan myymälä perustettiin Livolle 1938. Osuuskaupan Ala-Livon myymälä ja Rajamaan myymälä lakkautettiin vuonna 1978 ja Livolla toiminut Osuuskaupan myymälä tammikuussa 1991. Livolla kulkee nykyisin Osuuskaupan myymäläauto keskiviikkoisin ja lauantaisin.

Livolle perustettiin oma koulu vuonna 1917. Aluksi koulussa oli 38 oppilasta, vaan vuonna 1958 oppilaita oli 78. Koulu lakkautettiin vuonna 1992. Nykyään Livon oppilaat kulkevat Pärjänsuon ja Lakarinkouluihin peruskoulun 1.-6. luokille.

Nämä asiat tarkemmin ja laajasti kylän muita merkkitapauksia ja merkkihenkilöitä on esitetty vuonna 1998 ilmestyneessä Pudasjärven kansalaisopiston rehtorin Erkki Taskilan johdolla kootussa teoksessa Elettiin sitä ennenni – Livonkylän neljä vuosisataa.

3. Kylämme nyt

Livon kylä on Pudasjärven kunnassa, Iijokeen laskevan Livojoen alajuoksulla. Kylän keskusta sijaitsee noin 30 kilometriä Pudasjärven Kurenalta pohjoiseen. Asutus on sijoittunut tiiviisti joen tuntumaan, sen molemmin puolin. Kaikkiaan kylään katsotaan kuuluvan talot yläjuoksun Koivulasta joen alajuoksulla sijaitsevaan Nissiin, joiden välinen matka on noin 18 km.

Jokivarsi on jyrkkätörmäistä ja rehevää hietamaata. Jokea ympäröivä luonto on erityisen monimuotoista laajoine mm. Naturaan kuuluvine suoalueineen, kivirakkoineen ja männikkökankaineen. Koko-

naisuudessaan kylän luonto tarjoaa oivalliset mahdollisuudet marjastukseen, metsästykseseen, kalastukseen ja luontoretkeilyyn.

Rehevän jokivarren ansiosta kylä soveltuu hyvin maatalouden harjoittamiseen. Tällä hetkellä kylällä toimii viisi suurehkoa karjatilaa, joiden isäntäväki on nuorta ja toimeliasta. Muut kyläläiset hankkivat elantonsa pääosin kylän ulkopuolelta tai ovat jo päivätyönsä tehneet. Kylällä olisi kuitenkin hyvät mahdollisuudet toimia yrittäjänä esim. matkailu- tai kodinhoitopalveluja tarjoten.

Kylälle on hyvät kulkuyhteydet. Hyväkuntoinen Oulu-Rovaniemi –tie kulkee kylän sivuitse. Linja-autoyhteydet kuntakeskukseen ovat työ- ja koulumatkaliikenteeseen sekä lyhyempäänkin asiointiin sopivat. Linja-autolla pääsee päivittäin myös Ouluun, Rovaniemelle ja Kajaaniin.

Kyläyhdistyksen omistamalle koululle on noussut parissa vuodessa palvelukeskus, jossa sijaitsevat kylän yhteiset toiminnot: kauppa, tietotupa, suoramyynti, kirpputori, kirjasto sekä harrastetiloja (mm. kangaspuuluokka ja puutyöluokka). Koululle on myös ESR-hankevaroin hankittu viralliset palvelukohteen opasteet.

Tietotuvalla toteutetaan kylän kotisivujen ylläpito, avustetaan kyläläisiä tietokoneen käytössä mm. laskujen maksuun, tehdään valokuvasuurenoksia, kirjataan lahjoituskirjoja tietokantaan kirjastoa varten sekä kootaan kolme kertaa vuodessa ilmestyvä Livon sanomat.

Livolaiset haluavat olla yhdessä ja kokoontuvat mielellään yhteisiin tapahtumiin. Niinpä kylällä onkin käynyt niin, että jos kerran järjestetään jokin tapahtuma, niin siitä tulee heti perinne. Vuoden päästä se järjestetään yleisön pyynnöstä uudelleen. Tämä saattaa tietysti jossakin vaiheessa muuttua, kun huomataan, ettei kyläläisillä ole yhtään vapaata viikonloppua. Siksi tapahtumaideoiden keksijöitä on pyydetty jo hillitsemään ideoiden tulvaa.

Kansalaisopiston kursseja on Livolla menossa vähintään yksi kurssi kerrallaan. Kurssien aiheita ovat viime aikoina olleet kankaankudonta, pianopiiri, tietokonekurssi ja arkiruokakurssi.

Livojoen Illikaisen koskessa oli ennen vanhaan saha ja mylly, jotka tuhoutuivat tulipalossa 1930-luvulla. Näiden muistoksi livolaiset kokosivat erityisesti sahalaitoksesta säilyneet valurautaiset osat, kuten raamisahan, nähtävyydeksi jakokunnan myllypalstalle kesällä 2002.

Yhtenä suurena talkootyön ponnistuksena vuosien 2002 ja 2003 aikana saatiin rakennettua moottorikelkkaura Livon koululta Syötteen reitille. Nyt on siis laillisesti kelkkaillen mahdollisuus liikkua Oulusta Livolle ja Livolta Syötteelle ja tietysti myös päinvastoin. Uran varteen on rakennettu myös taukopaikka, joka on kaikkien vapaasti käytettävissä. Yleisestä siisteydestä pyydetään kaikkia retkeilijöitä huolehtimaan.

Livo on kohdekylänä Ikäihmisten pärjääminen sivukylillä –hankkeessa, joka on alkanut v. 2003 ja päättynyt toukokuussa 2005. Tämän jälkeenkin asiassa on varmasti vielä tekemistä, kun valtakunnallisen palvelusetelitoiminnan käytännöt selkiytyvät. Tarkoituksena on, että kylällä apua (hoiva- tai tukipalveluita) tarvitsevat saisivat avun mahdollisimman läheltä. Oman kylän keskuudessa kun asuu osaavaa ja palveluhenkistä väkeä. Tämä voisi toimia mallina myös muiden sivukyläiden ikääntyneen väestön hoidossa.

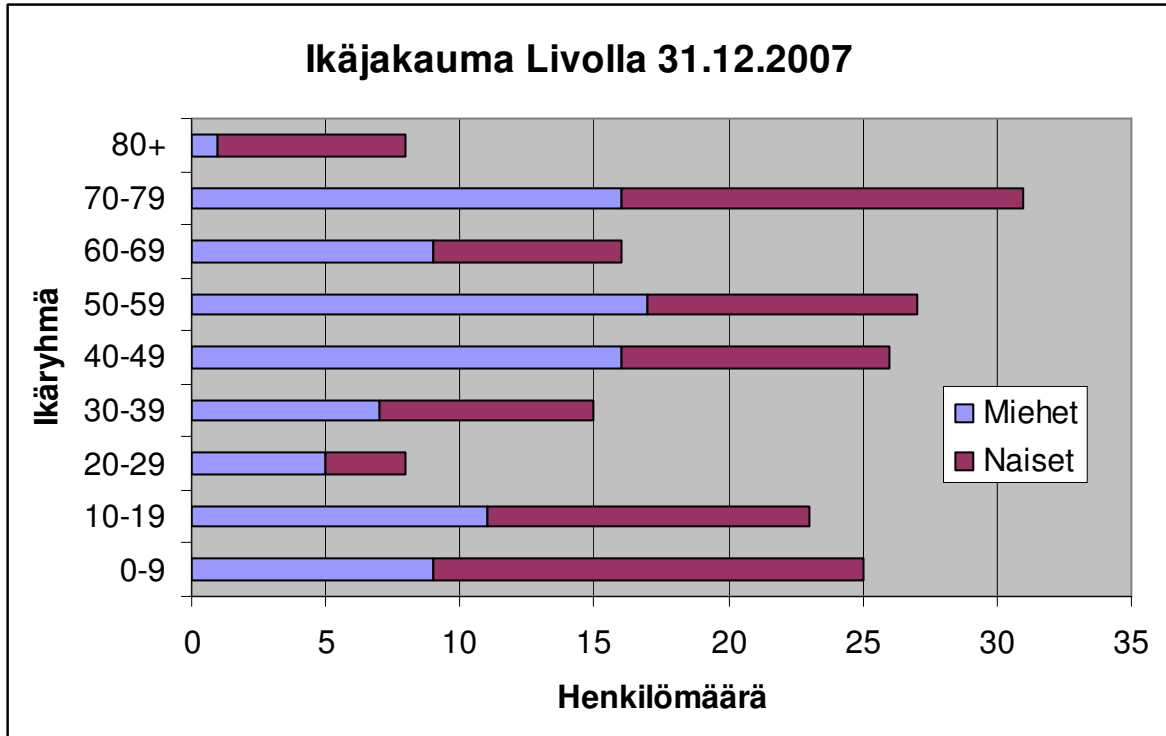
Kotiapupalvelulla olisi kysyntää. Kylällä pyritään saamaan aikaan palvelu edes määräaikaaisesti, mikäli pysyvämpää ratkaisua ei vielä löydetä.

Kyläläiset hankkivat omistukseensa Livon koulun syksyllä 2006. Investointihankkeessa 2006-07 koululle rakennettiin uusi vuokra-asunto opettajanhuoneesta, öljylämmitys vaihdettiin pellettilämmitykseksi, jätevesijärjestelmä uusittiin sekä koulun keittiö varustettiin ruokailuastioilla ja tarvittavilla kodinkoneilla.

Kylätoiminta tuli näin turvatuksi yhteisen kokoontumistilan ja palvelukeskuksen vakiintumisen johdosta.

4. Faktat kylästä

Tilanne 31.12.2007	Henkilöä
Vakituisia asukkaita	179
- joista miehiä	91
- ja naisia	88

Kylällä tuotettavat palvelut:

- Maan-, soran- ja puunajoa, lumitöitä
- Sisustus(laatoitus)- ja kirvesmiestyöt, puunajo, polttopuuta
- Kaivuri- ja lumityöt
- Poronlihaa
- Rakennuspiirustukset (mökit, saunat, asuinrakennukset)
- Sahaus, puutavara, polttopuut, muhat, puunajo
- Mullinlihaa, trakturityöt
- Livojoen leirintä
- Mansikoita, perunoita, porkkanoita, sipuleita
- Autoremonttia, savulohta
- Lvi- työt
- Leivonnaisia, kakkuja
- Saha- ja höylätavaraa, polttopuuta
- Elintarvikekioski, kirpputori, suoramyynti, kirjasto, tietotupa, harrastetilat, sauna, asunto-vaunualue, lääkekaappi, vuokra-asuntoja

5. Kylän henki ja ilmapiiri

Kylällä asuu sopuisaa ja toisiaan auttavaa väkeä. Hyväntuulisuus on jostakin kyläläisiin tarttunut, ja sen saa moni tuntea päivittäin vieraanvaraisuutena ja ahkeruutena. Usein isommallakin porukalla tavatessa tulee sellainen olo kuin kaikki olisivat yhtä ja samaa perhettä.

Yhteistoiminta kyläläisten välillä siis toimii paremmin kuin luullaksemme muilla kylillä, mutta kylällä toimivien yhdistysten muodollinen yhteistyö on ollut viime vuosina vähäistä. Kuitenkin tieto yhdistysten toiminnasta on kulkenut eri yhdistysten välillä mm. siksi, kun melkein kaikki kyläläiset kuuluvat useampaan kuin yhteen kylällä toimivista yhdistyksistä. Muodollisella yhteistyöllä saataisiin kuitenkin kaikki kylään vaikuttava tieto samaan pöytään, josta saattaisi olla hyötyä muissakin tapauksissa kuin tämän kyläsuunnitelman laatimisessa.

6. Kylän vahvuudet ja heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat

<p>Vahvuudet Sopuisat kyläläiset Asumisen ja elämisen edullisuus Luonnon kauneus Jokimiljö Monipuoliset luontoarvot (joki, suot, rakat) Hyvä sijainti liikenteen ja maatalouden kannalta Rauhallinen paikka asua Kylän tiiviys Palvelut Aktiivinen kylätoiminta</p>	<p>Heikkoudet Nuorten perheiden vähyys Talkootyössä toimivien vähyys</p>
<p>Uhat Jokivarsien, peltojen ja metsien pusikoituminen</p>	<p>Mahdollisuudet Tuki maataloudelle Tuki kyläkauppiaille Tuki lapsiperheille Tuki vanhusten asuntojen korjaamiseen Tuki vanhuspalveluille Tuki kylätoimintaan Työllistämistuki Matkailupalvelutarve Vanhusten hoivatarve Osaavia kyläläisiä Koulun saanti kylälle</p>

7. Ideat

Paras olisi, jos kylän vanhuksat voisivat asua mahdollisimman pitkään kodeissaan. Kodit kuitenkin ovat monesti suurehkoja yhdelle tai kahdelle asukkaalle ja puulämmitys voi ottaa voimille. Koulun ympäristöön voisi rakentaa kaikin mukavuuksin pieniä tupakeittiön ja kamarin mökkejä, jotka olisivat yhteisessä lämpöverkossa ”isännöitsijän” huolehdittavana. Jos aina ei näihin mökkeihin löytyisi Livolta vanhuksia, niitä voitaisiin vuokrata kylällä elämistä suunnitteleville nuorille pareille tai jos niitäkään ei aina olisi, niin vuokrattaisiin matkailijoille. Ainakaan vielä ei matkailijoille ole tarjota Livolla mitään vuokramökkiä.

Livojoen ylittävä silta valaistaan Keski-Livolla.

Koulun mahdollisuuksista yrittämisen paikkana on tiedotettava laajemmin. Esim. fysioterapeutti, lääkäri, jalkojen hoitaja, hammashoitoaja, lastenhoitaja, tms. palvelulle voisi olla silloin tällöin päiväksi kysyntää Livolla. Koululla voisi olla vielä kiinteänä palveluna joitakin postin palveluita.

Ranta-alueiden viljelemättömille pelloille lampaita maisemanhoitotöihin ainakin kylän keskustan osalle.

Livojokeen laskevien metsä- ja suo-ojitusalueiden tarkastus ja kunnostus, jotta joen vesi saataisiin puhtaammaksi.

Koulun varustaminen pöydillä ja muulla sisustuksella palvelisi sekä kylän yhteisten tilaisuuksien järjestämisessä, koulutilan vuokraamisessa juhlatilaksi sekä maaseutu-kaupunki –vuorovaikutuksen edistämiseksi matkailijoiden palvelemis-mahdollisuuksien parantuessa.

Savusauna noin 20 hlölle koulun rantaan laavulla levähtäville melojille ja veneilijöille sekä muille retkiryhmillä.

Bensa-asema tarvitaan sekä kelkkailijoiden että autoilijoiden palvelemiseksi.

Katuvalot ainakin Keski-Livolle. Ala-Livon maantiesillalle ja Sarakylän risteykseen on valoja myös toivottu.

Lähestymme Pudasjärven kaupunkia toiveella koulun vuokraamiseksi uudelleen koulukäyttöön. Muu kylätoiminta saadaan varmasti järjestymään. Lasten määrän kasvu ja koulutoiminnan aloitus Livolla toisi elämää kylään.

Nuotiopaikkojen hoitoporukka nimetään. Porukka huolehtii nuotiopaikkojen siisteydestä, polttopuista ja opasteista.

Metalli- ja autonromun keräykset järjestetään säännöllisesti.

Lasten leikkipuisto rakennetaan. Karuselli kunnostetaan.

Kalastuksen ympärille rakentuvaa yritystoimintaa etsitään kylälle, jotta kalastuskuntien kannattaa istuttaa pyyntikokoistakin kalaa Livojokeen. Kalastajille tulisi järjestää saunomismahdollisuus, kalastustarvikkeiden myynti, ruokapalvelut sekä yöpymismahdollisuus. Kalastuskunnan toimijoiksi tarvittaisiin myös nuorempaa väkeä ylläpitämään ja virittämään toimintaa.

Seurojen taloa pyritään pitämään kunnossa ja kunnostamaan siitä juhlatilaksi ja kyläläisten kokouksia varten vuokrattava talo.

Kylätapahtuma järjestetään edelleen tasaiseen tahtiin.

Tietotuvan laitekantaa pyritään ylläpitämään ja uudistamaan tarpeellisin väliajoin. Samoin koulun äänentoistolaitteisiin tarvitsee lähiaikoina investoida.

Koulun suihkutilojen käyttöä tehostetaan. Tiedotetaan kyläläisille, että esim. vesipulasta kärsivät kyläläiset voivat vapaasti käyttää suihkutiloja.

Pitkospuut Vastasuon ympärille kyläläisten ja matkailijoiden käyttöön. Tällä laidalla Pudasjärveä kaupunkilaisille sopivaa helppokulkuista suonahtävyyttä ole järjestettynä eikä Pudasjärvellä muualla-kaan monta ole. Soininsuon virkistyskäytössä voisi olla myös ideaa, joskin se toisaalta voisi olla paikka, johon turisteja ei edes haluttaisi. Monilla kyläläisillä on siellä piilopirttinsä.

Pyhäpäivän yhteisruokailuja aina silloin tällöin koululla.

Rakennetaan linnunpönttöjä ja ruokinta-automaatteja talkoilla tai työllisyystöinä ja levitetään niitä ympäri kylää tasaisesti. Käyttämättömät pellot käyttöön.

Kylällä on monta talokohtaista museota. Ne voitaisiin laittaa esittelykuntoon esim. jonkun entisöinti tai historiapiirin yhteydessä. Tavarat tulisi nimetä ja niiden käyttötarkoitukset selvittää. Museot voitaisiin piirtää kyläkartaan matkailijoidenkin tutustumista varten.

Moottorikelkkauraa olisi hyvä jatkaa Yli-Livon suuntaan ja Rytinkiin, jotta Syötteeltä tulisi Livolla käynnistä rengasmatka.

Kirjataan muistiin livolaisia sutkauksia ja sanontoja niin, että jälkeensä tulevat livolaiset tietävät sanontojen alkuperästä.

Joka kuukauden ensimmäinen lauantai on yleinen myyntipäivä koululla. Jokainen myyjä huolehtii itse myyntipöydän itselleen ja loppusiivouksen. Pöytämaksu on 5 €.

Kerran viikossa on yhteinen lenkkeilyilta. Kokoonnutaan koululle ja lähdetään siitä sauvakävelemään, lenkille, hiihtämään...

Maa- ja kotitalousnaisten käsityö- ja ompelupalvelu. Naiset vaihtavat esim. vetoketjut ja parsivat sukat ja lapaset. Samalla he opettavat korjausta, neulomista ja virkkaamista. Tämä tapahtuu kerran kuukaudessa torstai-iltana koululla.

8. Yhteinen päämäärämme

Livo on viiden vuoden päästä pusikoiltaan kauniiksi raivattu jokivarren kylä, jossa vanhuksat saavat asua kotonaan kylällä toimivien palveluyritysten ja naapuriapuun tottuneiden kyläläisten ansiosta niin kauan kuin suinkin pystyvät.

Kylän sopuisa henki vetää takaisin kylälle ammattiinsa valmistuneet nuoret tekemään työtä kotikylän hyväksi jo parhaassa iässä. Samoin monille mökkiläisistä järjestyy työtä Pudasjärveltä ja pystyvät asumaan nykyisellä loma-asunnollaan ympäri vuoden.

Kylällä jo nyt toimivat yritykset pääsevät parempaan taloudelliseen kannattavuuteen kehittämällä esim. tuotevalikoimaa, suoramyyntiä ja mainontaa.

9. Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Lähestymme Pudasjärven kaupunkia toiveella koulun vuokraamiseksi uudelleen koulukäyttöön. Muu kylätoiminta saadaan varmasti järjestymään. Lasten määrän kasvu ja koulutoiminnan aloitus Livolla toisi elämää kylään.

Kylälle yritetään saada uusia asukkaita kartoittamalla myytävissä olevat talot ja tontit (yksityiset, metsähallitus) ja vapauttamalla asumuksia nuorten käyttöön rakentamalla vanhuksille kaikilla mukavuuksilla varustettuja pienempiä asuntoja keskeiselle paikalla kylällä. Maankäytön suunnittelua ja tarvittaessa kaavoitusta jatketaan.

Kotiapupalvelun järjestäminen kylälle tavalla tai toisella.

Koulun palveluita ja tiloja markkinoidaan entistä laajemmalle.

Valaistuksen suunnittelu ja toteutus Keski-Livon siltaan sekä katuvalot liikennelaitoksen toimesta Ranaantielle Ala-Livon kohdalle.

Suokohteen perustaminen matkailijoiden ja kyläläisten tarpeisiin rakentamalla pitkospuut ja taukopaiikat esim. Vastasuolle.

Moottorikelkkauran jatkaminen Rytinkiin sekä Livokkaan moottorikelkkauran omistuksen siirto Pudasjärven kaupungille.

10. Prosessi; laatiminen, seuranta ja päivitys

Livon kyläsuunnitelma on tehty ensimmäisen kerran loppukesällä 2001. Suunnitelma on päivitetty kylällä toimivien yhdistysten yhteistyönä 28.11.2003. Viidestä kylällä toimivasta yhdistyksestä kutsuttiin suunnitelman laatimiseen kaksi jäsentä. Paikalla oli 8 hengen suunnitteluryhmä.

Viimeisin päivitys on syksyltä 2008, jolloin kylällä toimivista neljästä yhdistyksestä paikalla oli yhteensä 6 henkilöä suunnitteluryhmässä paikalla.

Kyläsuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain Livokas ry:n varsinaisessa kokouksessa lokamarraskuussa. Uudet toiminnan tavoitteet kirjataan suunnitelmaan myös näissä kokouksissa. Jos kyläsuunnitelma vaatii suurempaa uudistamista, käynnistetään varsinainen suunnitelmaprosessi kaikkien yhdistysten kesken uudestaan.

Ruskaretkellä

Ajomatka Suomi-neidon päälle

Syyskuun puolivälissä lähdimme taas toivotulle ja odotetulle ruskaretkelle pohjoiseen. Lähtöpäivänä vanhan tavan mukaan retkiauto odotti lähtijöitä entisen linja-autoaseman edessä. Lähtöön on aikaa enää muutama minuutti ja autossa vasta muutama retkeläinen. Retken vetäjällä alkaa olla jo tuskan hiki, missä ovat tavallisesti aina täsmälliset lähtijät? Ei hätää, yhtäkkiä kulman takaa tulee koko joukko eli he olivat olleet ihan oikeassa paikassa odottamassa autoa eli linja-autoaseman kyltin alla ja niin päästiin aikataulun mukaan liikkeelle.

Ranualla söimme tukevan aamiaisen, jonka jälkeen matka jatkui kohti Utsjokea. Laulettiin yhdessä, pidettiin arpajaisia, kahviteltiin ja jaloiteltiin välillä. Ruska vaihteli toisin paikoin; lehtipuut olivat komeimmillaan, kosteilla paikoilla koivut olivat painuneet ruskeiksi. Ivalossa, joka on Inarin kunnan keskus, asutus on levinnyt Ivalojoen rantoja pitkin, tulija huomaa siniset pylväät katuvaloissa ja liikenneympyrän jonka keskellä on patsas vaskoolimiehestä. Täältä kääntyy tie Raja-Jooseppiin, josta pääsee Venäjän puolelle.

Ruokailun jälkeen Ivalosta ajelemmekin sitten Utsjoelle jossa majapaikkanamme kaksi yötä on hotelli Luossajohkassa. Luossa on lohi ja johka on joki eli suomeksi Lohijoki. Illalla vielä ulkoilemme, ihailimme Teno-joen yli menevää Saamen siltaa, käväiseepä joku Norjan puolellakin siltaa pitkin.

Varangin vuono, Vesisaari, Vuorea, Ystävyyden piiri

Toisena retkipäivänä lähdemmekin sitten käymään ulkomailla! Ajamme Suomen pohjoisimman kylän eli Nuorgamin kautta Norjan puolelle Vesisaareen. Tie kulkee Varangin vuonon reunaan, maisemat ovat kauniita ja aurinko alkaa paistaa pilvettömältä taivaalta.

Ennen Vesisaarta on Anninjoki-niminen kylä, joka on ollut aikoinaan lähes suomalaisten asuttama. Nykyisinkin siellä puhutaan paljon Suomen kieltä. Vesisaaren kaupungista saamme mukaan Maija-Liisa Aronsenin ja Tellervo Laineen, he ovat asuneet paikkakunnalla pitkään ja ovat meille oppaina. Kalastus oli aikoinaan syynä kaupungin syntyyn, kalaiset vedet houkuttelivat siirtolaisia Pohjois-Suomesta ja Ruotsista. Heitä alettiin kutsua kveeneiksi.

Nykyään Vesisaari on alueen hallintokaupunki ja asukkaita on 6200. Yhtään kalatehdasta ei ole enää toiminnassa. Suomalaisille siirtolaisille on pystytetty näyttävälle paikalle patsas, paljastustilaisuudessa ovat olleet Norjan ja Ruotsin kuninkaat ja Suomen presidentti Kekkonen. ”Pohjoisen Jäämeren kirkkoa” esitteli meille seurakunnan diakoni Tellervon tulkkamana. Lauloimme yhdessä ”Soi kunniaksi Luojan”. Laulu kaikui todella kauniisti kirkossa.

”Jäämeren” eli Vesisaaren kirkon alttari

Yksi kaupungissa olevista museoista on Tuomaisten eli Viinikan talo se on suomalaisperäinen kaupunkitalo jossa on asuttu 1960-luvulle asti. Taloa esitteli meille hyvin suomea puhuva neitonen. Pihapiirissä oleva sauna on edelleen käytössä, vanhan tavan mukaan kylpijöille ilmoitettiin saunan olevan lämmin nostamalla vasta korkeaan salkoon. Kaupunkikierroksen jälkeen käymme kahvilla paikallisessa hotellissa josta jatkamme matkaa Norjan itäisimpään ja Pohjois-Norjan vanhimpaan kaupunkiin Vuoreaan.

Ajamme edelleen Varangin vuonon reunaa, maisemat muuttuvat karummiksi ja puusto alkaa loppua. Siellä täällä on taloja jotka on aidattu joka puolelta. Näin on tehty lampaiden takia jotka ovat laitumilla irrallaan. Tie kulkee osittain puuttoman tunturin laen kautta, talvella se joudutaan sulkemaan puomilla kovien tuiskujen aikaan.

Vuorea on saari ja loppumatka mentiinkin sitten meren alaista tunnelia pitkin kaupunkiin. Kaupunkikuva on vähän lohduton, ilmastosta johtuen ulkomaalit rapisevat taloista, muutamat kukat ja pensaat vielä viihtyvät tuulisella alueella. Saarella on asukkaita n. 2400 ja nuoriso muuttaa pois opiskelun ja työn perässä. Vuorealla on kuitenkin pitkä historia n. 5000 v eKr. ollut asukkaita.

Hieno tutustumiskohde oli maailman pohjoisin linnoitus. Se on entisöity, todella mielenkiintoinen paikka meren tuntumassa. Linnoitus tehtiin mereltä päin tulevia vihollisia vastaan. Katselemme vielä kaupunkia ja sitten onkin paluumatka edessä. Se tehdään Norjan puolta; vasta Saamen sillan ylitettyämme olemme taas Utsjoel-la.

Vuorean linnoitus

Illalla hotellin isäntä oli järjestänyt meille vielä ruokasaliin musiikkia jonka tahdissa muodostimme lattialle ystävyiden piirin, jossa kaikki nautimme yhdessä olemisesta.

Poron silmäripset, Satumaa ja Siida

Onkohan porolla silmäripset vielä? Paadarin porofarmi Inari

Kolmannen retkipäivän ensimmäinen kohde on Inarin porofarmi jota pitävät aidot saamelaiset, Paadarin perhe. Autolla on vastassa isäntä apulaisineen, emäntää ei vielä näy. Menemme ensin porotarhaan, olemme Hammastunturin-paliskunnan alueella. Kuulemme miksi poron jalat naksaa kävellessä. Tiesiköhän meistä kukaan, että poro kasvattaa kesäksi silmäripset syöpäläisten takia, syksyllä ripset häviävät pois. Seuraavaksi koetettiin suopungin heittoa, isäntä neuvoi sujuvalla saamenkielellä, ainoastaan Juhani taisi ymmärtää neuvot, koska onnistui parhaiten.

Siirrymme suureen kotaan jonka keskellä palaa tuli.

Emäntäkin ilmestyy paikalle lapinpuvussa, jota hän esittelee. Nuotiokahvin jälkeen emäntä alkaa esittää Lapin joikuja ja opettaa meillekin joikaamista. Isäntäväki pyysi meitä laulamaan ”Kotimaani ompi Suomi”. Osattiin ihan ulkomuistista. Sitten tulikin esitykset jotka hiljensivät koko porukan, isäntä lauloi pehmeällä saamenkielellä ”Satumaan” ja emäntä ”Anna mulle tähtitaivas” samoin saamenkielellä. Kaikki kuuntelivat hiirenhiljaa! Tilalla oli vielä erityisesti porotuotteita myyvä kauppa, jossa tehtiin ostoksia.

Porofarmilta palaamme Inarin keskustaan ja tutustumme Siidaan joka on Lapin elämää esittelevä käyntikohde. Oppaat esittelevät meille saamelaisten ja Lapin ihmisten elämää eri aikakausina ja vuodenaikoina. Poikkeamme vielä Saamen käsitöiden myymälässä ja lähdemme kohti Saariselän maisemia. Nousemme Kaunispäälle, josta on hulppeat näkymät joka puolelle, pilvisyys häytti nyt näkyvyyttä. Sitten onkin vielä tuokio matkaa Saariselällä olevaan hotelliin johon majoitumme ja ruokailemme. Ilta onkin sitten vapaata.

Kultakuumetta

Neljännän eli viimeisen retkipäivän tutustumiskohteena on Tankavaaran Kultakylä. Oppaamme Ann odottaakin jo meitä. Kultakuume on siirtänyt ihmisiä maan ääriin, uusiin ja tuntemattomiin olosuhteisiin aiheuttaen iloja ja suruja.

Kultamuseon pihalla on lähes kolmemetrinen patsas vas-koolimiehestä. Näytteille asettajia on ympäri maailmaa yli 20 näyttelyosastoa. Reipas oppaamme kuljettaa meitä maanosasta toiseen, ei voi kuin ihmetellä miten valtavaa kultaryntäys on ollut aikanaan, paljon ihmisiä on menehtynyt huonojen olosuhteiden vuoksi. Museossa on valokuvia kuuluisista suomalaisista kullankaivajista. Suurin Suomesta löydetty hippu on 329.9 gr. Erilaisia kaivausvälineitä, asumista ja kultakoruja on myös esillä. Auditoriossa katselemme kuvia kullankaivusta maastossa.

Kaljapullomaja Tankavaaralla

Seuraava kohteemme onkin sitten Napapiiri ja Joulupukin Pajakylä, jossa ruokailemme ja teemme ostoksia. Vielä ajomatka Pudasjärvelle Kokkokylän ja Livon retkeläiset jäävät välillä pois.

Näin on saatu kokea taas yhdessä monenlaisia asioita, on hyvä alkaa suunnittelemaan seuraavia retkiä! Tulossa oleva kylpyläloma Kivitipussa 3. - 8.5.09 kuuluu ns. tuettuihin lomiin.

Retkiterveisin,

Ritva Ronkainen (myös kuvat)

Joulutervehdyksiä

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Irja ja Eino Niemi

*Tähtiyön ja lumen aikaa,
ilmassa jo joulun taikaa.
Lahjat, puurot, joulukuusi,
odotus on aina uusi.
Juhlikaamme ilon myötä!
Vieläkö on monta yötä?
Lämmintä joulumieltä!*

Toivottaa Selena, Virve ja Mertsu

Muistikuvia menneistä livolaisista

Muistot ovat ihmeellisiä, sillä niiden avulla voi saada silmiensä eteen yhtäkkiä ihmisiä, jotka ovat jo aikaa sitten lähteneet tästä maailmasta pois. Seuraavat muistikuvat ovat hetken välähdyksiä lapsuudestani, mutta kuitenkin hyvin eläviä kuvia muutamista entisistä livolaisista. Heidä ei enää ole, mutta he ovat vaikuttaneet aikanaan osaltaan livolaiseen elämään ja ovat läsnä niin kauan kuin joku meistä livolaisista heidät Livon maisemassa muistaa.

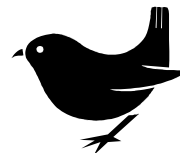

On valtavan kirkas kuutamoilta, vai onko jo yö. Istun sinisen kelkan kyydissä mahdollisesti Koppelokankaalla. Metsä hohtaa kuun valossa hopeaisen valkoisena satumetsänä. Hetki on lumoava. Ja niinpä se syöpyy pienen noin kaksi-kolmevuotiaan mieleen ikuisiksi muistoksi ja samalla rakkaudeksi kirkkaisiin kuutamoöihin. Olimme tulossa Puhokselta mummia ja koko Kokon porukkaa tervehtimään.

Seuraavaksi näen Sedän eli Kokon Aaten liikkuvan oudossa rakennuksessa, jonka lautakasoissa ja sahamuhissa oli mukava leikkiä. Minusta oli tulossa livolainen, sillä Setä oli ehdottanut perheellemme yhteisen talon rakentamista Livolle. Setä oli suvulleen ominaisesti hiljainen mies, josta useat muistikuvani sittemmin sijoittuvat ranteelle. Hän teki oman osansa talon töistä suuremmin ääntä itsestään pitämättä ja hänen ansiostaan talomme pysyi lämpimänä.

Hiljainen Setämme muuttui vain yhtäkkiä lapsen mielestä oudon vilkkaaksi, kun hän tapasi veljiään. Yli-Kokon Antti-setä hiihti usein hakemassa postin kylältä ja pysähtyi meillekin jättämään postin. Muistan kuinka Antti-setä seisoi pitkänä miehenä reppu selässä jo ovella menossa, mutta samalla vaihtaen kuulumisia Sedän kanssa. Valona hehkuu öljylamppu vai onko se peräti tilleylamppu. Enemmän ääntä syntyi kuitenkin aina silloin, kun Hietakankaan Eepi-setä tuli tapaamaan veljeään. Eepi-sedällä oli huumori halussa! Setä istui keinutuolissaan ja Eepi-setä joko politikoi tai kertoi jotakin, joka sai Sedänkin nauramaan hersyvästi ja lapsen mielestä ihan hämmästyttävällä tavalla.

Livolle muutettuaamme alkuaikana ja aina rospuuttoaikoina asuimme Rajamaan vintissä. Rajamaan pihalla oli paljon hottisia vai sanotaanko niitä varpusiksi nykyään. Sieltä onkin syöpynyt mieliin kuuma kesäinen päivä. Istun Rajamaan takaportilla, aurinko hohtaa kuumana ja hottiset sirkuttavat. Aina kun missä päin maailmaa näen varpusen – olenkin yhtäkkiä siellä Rajamaan portailla!

Rajamaalla vietin kuusivuotissyntymäpäivääni. Muistan kuinka seison ”keittiökonttorin” ovella ja ihmetelen miksi aikuiset eivät paljon välitä juhlapäivästäni, kun eivät muuta kuin istuvat vakavina keittiön vaaleansinisen pöydän ympärillä. En tiennyt sitä, että koko maailma oli sinä päivänä järkkynyt. Yhdysvalloissa oli murhattu koko maailman arvostama presidentti Kennedy. Olihan toki aamulla Kovalan Hilja minua muistanut. Hän oli nostamassa vinttikaivosta vettä, kun huutaa kailotin hänelle ylpeänä synttäreistäni. Hilja oli hieno ihminen. Näen mielessäni sen, kuinka istumme Hiljan kanssa Kovalan mustan saunan lämmössä ja hämärässä, mieleenpainuvassa hyvässä tunnelmassa. Hän oli tarjonnut saunomismahdollisuutta, kun Rajamaalla ei ollut saunaa. Hiljalta tuli todellinen apu, kun leikkiessäni Etilän Ullan kanssa kaaduimme suoraan otsa edellä Ossuuskaupan vieressä olleisiin suuriin kiviin. Vieläkin muistan tarkasti miltä tuntui, kun veri valuu roikonaan otsasta valkoisen lakkini alta silmille ja juoksen suoraa huutoa Rajamaalle. Valtava veren tulo ei vain tauonnut ennen kuin Hiljalta saatiin outoa punaista ainetta, jota kaadettiin haavaan. Mitä lie se kirkkaanpunainen aine siinä pullossa oli, mutta ainakin tehokasta se oli.

J.F. Kennedy haudattiin juhlallisina menoin. Kuinka monelle se lienee ollut ensimmäinen kosketus televisioon. Kävimme katsomassa hautajaisia ja television ihmettä Mäkelän vanhassa pirtissä. Väkeä oli katsomassa varmasti paljon, mutta minä muistan hetkestä selvästi vain sen, kuinka tuijotan ison pirtin perältä ruutua, jossa pieni poika seisoo mustiin pukeutuneiden ihmisten keskellä. Oma ajatukseni oli vain kummastus siitä, että miksi pojan pitää siinä noin kauan seisoa. Isänsä arkun äärellä seisonut kolmevuotias poika John Junior on hänkin jo edesmennyt.

Tie kulki erikoisesta paikasta Mäkelän ja Juutisen välistä. Koulumatkalla saattoi seurata pihojen elämää lähituntumassa, kun muuta reittiä kotiin päin ei ollut. Juutisen Jaakon näki usein hakkaavan halkoja rantteella. Liekö hänkin jäänyt niin selvästi mieleen, kun hänessä oli jotain samaa kuin Sedässämme. Hijaisia miehiä molemmat ja aina rantteella!

Livolainen tie tosiaan kulki usein kirjaimellisesti keskeltä pihaa. Piha oli siis tie, jossa talo oli toisella puolella ja toisella puolella oli navetta. Näin oli esimerkiksi Etilässä, jossa olin hyvin usein Ullan kanssa leikkimässä. Ihailimme Ullan kanssa hänen sisarustensa tälläytymistä tansseihin lähdössä. Senja vain ei suostunut hametta panemaan päälleen. Hän oli niitä ensimmäisiä muistikuvissani, joka näytti muille, että nainenkin voi käyttää pitkiä housuja. Senja oli silloin tällöin myös pelottelemassa meitä Etilän pimeässä ikkunattomassa porstuassa. Kaamealta tuntui kun rynnimme pakoon Senjan pilkkopimeässä vihreänä hohtavaa pitkien housujen vyön solkea (soljessa luki: James). Leikki oli tosi pelottavaa, mutta silti sitä piti usein leikkiä.

Etilän Niilo oli harvinainen mies. Hän majoitti mustalaisia kotiinsa. Siihen aikaan mustalaiset kulkivat hevosilla vielä ympäri maakuntia. Niiloa ei haitannut vaikka iso porukka vieraita ihmisiä majoittuikin hänen saunaansa. Mutta sitä ihmettä piti sitten aamulla Ullan kanssa käydä katsomassa. Tuijotimme lauteilla ja saunan penkeillä makoilevaa tai istuvaa oudon näköistä väkeä. Kauan he eivät paikallaan pysyneet. Hevoset rekineen kutsuivat tietä eteenpäin.

Kuinka usein juoksimmekaan Ullan kanssa tuomien keskellä kulkevaa polkua pitkin Hietakankaalle. Päiväsaikaan Hildan ja Eepin saattoi joskus jopa tavata sisältä istumassa, ja heillähän oli aina hetki meille aikaa. Kuinka ihana ruskea nalle heillä olikaan ja se kukkuva luukusta kurkkaava käkikello! Pääasiassa muistot Hietakankaalta ovat samat kuin muillakin. Kuistilla odotettiin useamman ihmisen voimin, joko Hilda on jakanut postin joka talon omaan lokeroon. Pakkasella oli onneksi mahdollisuus odottaa eteisessä.

Eräänä kesäisenä aamuna juoksimme Ullan kanssa Kankaalle. Kankaan Aappo oli käynyt Oulussa edellisenä päivänä. Suuri oli hämmästyksemme ja ilomme, kun hän oli tuonut meille kaupungin torilta kummallekin omat vaaleanpunaiset leikkitorvet. Siellä Kankaan vanhassa tummassa mökissä oli Aapon ja Ailin luoma hyvä henki, jonka lapsikin aisti.

Tie oli tietysti tärkeä kaikille, mutta koululaiset saattoivat käyttää tienä muitakin reittejä kuin soratietä. Usein etsimme reitiksemme erilaisia polkuja tai talvisin joskus joen jäätä pitkin suoraan Etilän rantaan tai parhaina keväthankiaamuina suoraan hankea pitkin, peltojen poikki, kosken rantaan. Keväällä tulvan voittaessa heräsin joskus siihen kuinka joku koputti ikkunaan ja huusi: ”Silta lähtee!” Sen tien olivat kaikki kylän miehet vaarallisessa sillan purkutyössä ja me koululaiset tiesimme, että koulumatkalla on edessä joen ylitys veneellä. Seurasikohan Juutisen Olli ikkunasta kulkuamme, sillä niin pian hän aina tuli perässämme kuljettamaan meidät veneellä kosken yli kouluun. Olavia varmaan helpotti kun meille koululaisille tulivat ensimmäiset turvaliivit joen ylityksen aikana veneessä pidettäviksi, sillä voimakkaasti virtaavan joen ylitykseen liittyi varmasti omat vaaratekijänsä. Meistä oli kuitenkin naurettavaa vetää päälle ne oranssit ilmeisesti styroksisisältöiset liivit päälle.

Monet kulkijat käyttivät 60-luvulla jo pyörää matkan jouduttamiseksi, mutta vanhemmat ihmiset kulkivat jalan. Muistan Kirsi-Hildankin, jolla matkaa toki kaupalle asti kertyi reippaasti, pysähtyneen vain hetkeksi meillä pihalla raataamaan ja ehkä sytyttämään kuuluisan piippunsa. Selvin muistikuvani hänestä on kaupalta tilanteesta, jolloin hän pyytää laskun summaa ”vanhassa rahassa”. Sehän tuntui lapsesta sangen omituiselta, kun kuuli puhuttavan ihan miljoonista. Aika on tehnyt tehtävänsä, sillä niin sitä pitää itselläkin nyt summia muuttaa ”vanhaksi rahaksi”, niiksi kunnon entivanhasiksi markkoiksi. Ja lapset katsoo vieressä silmät pyöreänä ja ihmettelee!

Puro-Ukki kulki myös sangen usein reppu selässä tietä kaupalle ja takaisin. Tie kulki Kokossakin pihan poikki, joten aina kulkiessaan Ukki pysähtyi Kokossa ja lapset saivat pastilleja suuhunsa. Ukissa oli se sama piirre kuin Kirsi-Hildassakin: kertakaikkisen hersyvä iloinen nauru.

Kokossa meitä lapsia pyöri oman mummimme jaloissa sellainen joukko, että usein mummilli oli kova urakka hätistellä meitä kauemmas suurempaa tuhoa aiheuttamasta, vaikkapa komean marjapensaston alta (siellä oli mainiot piilopaikat). Mummi oli todellinen huolenpitäjätyyppi. Kuinka elävästi vieläkin näen mummin peukalon, joka tekee lapsijoukolle peukalovoileipää. Ja kuinka ihanaa se leipä olikaan! Mummilli oli tärkeää huolehtia myös edesmenneen miehensä sisaren hyvinvoinnista. Tämä tätimme oli hiljainen ja herkkä sekä syrjäänvetäytyvä ihminen. Mummi oli taasen hyvin vahva ja ulospäinkin suuntautuva persoona.

Mummi huolehti Tädin hyvinvoinnista edelleen Kurenalla vanhustentalolla. Tädin poismentyä kävin minä lukioni mummin kanssa viikot asuen. Pystyn edelleen näkemään silmissäni mummin ruokapöydän, jossa minua joka päivä koulusta tultuani odotti ruoka – lihapullia ja perunaa, leivän päälle Viola-juustoa ja jälkkäriksi maailman parasta mansikka-mustikkakiisseliä! Kirjoitetuani ylioppilaaksi, ja muutettuani maailmalle opiskelemaan, mummin kunto alkoi pian heiketä. Monet sanoivat syyksi sen, ettei mummilli ollut enää kestävä huolehtia. Kuka sen totuuden tietää, mutta joka tapauksessa entisaikojen livolaisista löytyy monia hienoja ihmisiä, joiden muistoksi on välillä syytäkin pysähtyä muistelemaan menneitä.

Jokimaan Sirpa

Kauneimmat joululaulut joulupuurolla

Sunnuntaina 14.12.2008 juhlimme Livon koululla kauneimpia joululauluja ja nautimme jouluisesta riisipuurosta ja sekahedelmäsopasta torttukahveineen. Iltapäivä huipentui yhteislaulujen sekä lasten/nuorison hienojen musiikkinumeroiden jälkeen joulupukin vierailuun, vuoden kyläläisen paljastamiseen sekä kinkunpainonarvaus- ja mantelinlöytö –kisojen palkintojen jakoon. Tämän päiväisen juhlan jälkeen voi sanoa, että nyt on joulunaika alkanut.

Kinkun voitti omakseen Esko Riihiaho (Eskon voitto kyllä hieman avitti Esteri Riihiaho arvatessaan kinkun painon lähimmäksi oikeaa painoa...
Onnea Esko ja Esteri!)

Vuoden kyläläiseksi valittiin vuonna 2008 pitkän linjan talkoolainen ja monivuotinen kyläpääällikkö Alpo Turpeinen.
Onnea Alpo!

Aloite koulutoiminnan aloittamisesta Livon koulussa

Livokas ry:n yleinen kokous käsitteli Livo-Yli-Livo-Pärjänsuon kouluasiaa kokouksessaan 12.10.2008 kyläsuunnitelman päivityksen yhteydessä. Mikäli Pärjänsuon nykyinen koulu ole terveellinen oppimis- ja työskentely-ympäristö, kyläläiset toivovat Livon koulun palvelevan oppilaita aluekouluna tällä alueella.

Kyläläiset näkevät, että uuden koulurakennuksen rakentaminen tälle alueelle tulee kohtuuttoman kalliiksi siihen nähden, että alueella on koulutoimintaan lyhyessä ajassa täydelliseen toimintakuntoon saatettava Livon koulu. Koululla on järjestettävissä luokkatilat neljälle opetusryhmälle. Keittiö on toimintakuntoinen. Koululla on hyvä liikuntasali. Koulu on varustettu uuden jätevesiasetuksen vaatimukset täyttävällä jätevedenpuhdistamolla. Koulun lämmitys perustuu uusiutuviin luonnonvaroihin, pellettilämmitykseen. Koulun ylläpitokuluja pienentää kaksi vuokra-asuntoa, joissa kummassakin on vuokralaiset.

Koulu on nykyisin kylän palvelukeskus. Siinä toimii kauppa, lääkekaappi, kirjasto, kirpputori, suoramyynä, kudonta- ja puutyöluokat. Livolla ajatellaan, että koulu ja kylätoiminta voisivat paljolti elää sopeutuvaa rinnakkaiseloa koululla. Ovathan alaluokkien koulupäivät suhteellisen lyhyitä ja kylätoiminta varsinkin tapahtumien osalta painottuu ilta-aikaan. Kioski-, suoramyynä- ja kahvilatoiminnan tulee jatkua kouluksi muuttumisen jälkeenkin nykyisillä aukioloajoilla eli koulujen lukuvuoden aikaan klo 12–18.

Tämä edellyttää nykyisten koulutilojen yhteyteen rakennettavaa noin 80 m²:n tilaa näille toiminnoille ja mikäli koulutoiminta tarvitsee, lisätilaa opettajainhuoneeseen. Lisätilan rakentaminen tulee huomattavasti edullisemmaksi kuin kokonaan uuden koulun. Toimintamallina voisi olla joko se, että Livokas ry ja Pudasjärven kaupunki muodostaisivat kiinteistöstä kiinteistöyhtiön tai Livokas ry vuokraisi koulun tarvitsemat tilat Pudasjärven kaupungille. Kokouksessa tuli esiin myös se vaihtoehto, että Livokas ry:n toimittaisi tässä järjestelyssä hankittaisiin naapurikiinteistöllä oleva Etilän talo.

Kylätoimintaa varten Livokas ry hankki ja sai hankerahoituksen vuosina 2006 – 2007. Se edellyttää, että investoinnin kohde säilyy kylätoiminnassa viisi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Nyt hankkeen päättymisestä on kulunut reilu vuosi. Mikäli kylätoiminta koululla kokonaan lakkaa, hankkeeseen saadut varat, enintään 30 000 euroa yhteiskunnan rahaa tulee palauttaa TE-keskukseen. Kyläläisten osuus kustannuksista oli 10 000 euroa. Mikäli yhteistyössä pystytään koulua käyttämään, arvioidaan palautettavan rahamäärän pienenevän tuosta huomattavasti.

Livolla tähdätään pysyvän koulutoiminnan aloittamiseen Livolla. Väliaikaisista ratkaisuista emme ole kiinnostuneita. Vuoden 2007 lopun väestötilaston mukaan Livolla asuu 48 alle 20 -vuotiasta lasta ja nuorta. Se on yli neljännes kylän väkiluvusta. Olemme myös suurpiirteisesti laskeskelleet kuljetuskilometrejä, ja tulleet siihen tulokseen, ettei tällä alueella ole kuljetuskustannuksissa ja kulun vaikeuksissa eroa sillä, onko koulu Livolla vai Pärjänsuolla. Ala-Livon ja Nissinkylän lapset siirtyisivät myös Livon kouluun nykyisen Lakarin koulun sijasta.

Livon kyläläiset ja Livokas ry ehdottavatkin Pudasjärven kaupungille yhteistyöneuvottelujen aloittamista koulutoiminnan aloittamisesta Livolla, mikäli Pärjänsuon koulun kunto niin vaatii.

Livokas ry:n yleisen kokouksen valtuuttamina,

Livolla 12.10.2008

Mikko Salmela

Anni-Inkeri Törmänen

Pudasjärven Kajastus RY

Pudasjärven Kajastus RY mielenterveystyöntekijänä

Mielenterveysyhdistys on useille mielenterveyskuntoutujille ja heidän omaisilleen yksi vahva tuki-, opastus- ja virkistyspaikka. Yhdistyksen toimintaan, tapahtumiin ja tiloihin on helppo tulla, sillä osallistuminen ei vaadi suurta sitoutumista, vaan jokainen voi osallistua oman kuntonsa ja voimavarojensa mukaan. Kaikki ovat tervetulleita joko satunnaisina vierailijoina tai säännöllisinä kävijöinä ja osallistujina.

Pudasjärven Kajastus ry:n toiminnan tavoitteena on mielenterveyskuntoutujien ja heidän läheisten auttaminen elämän vaikeissa tilanteissa. Toiminnan yhtenä päätavoitteena on ennakoosenteiden ja käsitysten muuttaminen mielenterveyteen liittyvissä asioissa. Yhteistyö eri verkostojen ja tahojen kanssa on ensiarvoisen tärkeää, koska mielenterveystyö on niin laaja ja tärkeä työsarja ettei siinä ole koskaan liikaa työntekijätahoja.

Vapaaehtoisten ja avotyösuhteisten työntekijöiden lisäksi yhdistyksellä on Vertaiset-hanke, jonka kautta koulutetaan ja etsitään mielenterveyskuntoutujille vertaistukihenkilöitä auttamaan kuntoutujaa pääsemään mukaan arkielämän rytmiin. YSTÄVÄ-toiminta on yksi mielenterveystyötoiminnan muoto yhdistyksessä. Voi ilmoittautua ystäväksi kahvittelu- tai harrastusseuraksi tai voi ilmoittautua ystävää tarvitseväksi.

Mielenterveyden ongelmiin saa ammattiapua mielenterveystoimiston ja terveyskeskuksen kautta. Yhdistys taas on paikka, jossa työntekijät osaavat neuvoa ja auttaa avuntarvitsijaa oikeaan paikkaan oli opastuksen tarve lähes mikä tahansa.

Kajastuksen vapaaehtois- ja vertaistukitoimintaan voi osallistua kuka tahansa täysi-ikäinen henkilö, joka kokee omien voimavarojensa riittävän ja tuntee halua toimia ja auttaa toisia. Tällainen toiminta on hyödyksi, elämänsisällöksi ja iloksi avustettavan lisäksi myös vapaaehtoiselle itselleen.

Yhdistyksen toiminta on tarkoitettu koko kunnan alueelle ja kaikille kuntalaisille ja niinpä yhdistyksen luottamushenkilöt ja työntekijät ottavat avosylin vastaan kaikki mahdolliset mielenterveystyön toimintatavat ja yhteistyöehdotukset, joita yhdistyksen luonteen ja muiden voimavarojen puitteissa voidaan kehittää ja toteuttaa.

Omaiset, omaishoitajat ja muut tukijatahot

Kaupungissamme toimii monenlaisia sairaiden, apua tarvitsevien ja heidän omaisten/läheisten tuki- ja vertaisryhmiä. Nimet, käsitteet ja ryhmien toimintojen sisällöt menevät helposti sekaisin eikä kaikista edes tiedetä mitään.

Mielenterveyskuntoutujien omaisten tukiryhmä tarkoittaa mielenterveyden sairaudesta kärsivien omaisten ryhmää, joka ei ole yhdistys vaan vapaaehtoisryhmä. Mielenterveyskuntoutujien omaiset kokoontuvat joka kuukauden toinen torstai klo. 18.00 Kajastuksen toimitiloissa. Ryhmä saa neuvontaa ja ohjaustukea Pudasjärven Kajastus ry:ltä ja Hyvän Mielen Talolta Oulusta. Ryhmän toiminnan tarkoitus on auttaa, tukea ja kuunnella toisten samankaltaisessa tilanteessa olevien omaisten selviytymiskeinoja. Ryhmän vetäjinä toimivat Arja ja Jaakko Tuovila. Yhden

Kuvassa oikealta: Kristiina Korhonen, Kajastuksen puheenjohtaja, Arja Tuovila, mielenterveyskuntoutujien omaisten tukiryhmän toinen vetäjä, Orvokki Ojala, omaishoitaja, Ritva Peltola, omaishoitajien ryhmän vetäjä ja Sointu Veivo, Vertaiset-hankkeen hankevastaava.

perheenjäsenen sairaus/ongelma on koko perheen ongelma.

Omaishoitajien ryhmä on toiminut vuodesta 2002 alkaen. Suurin osa hoitaa läheisiään mutta omaishoitajana voi toimia myös ”vieras” henkilö, joka hoitaa sairasta päätoimisesti. Ryhmä kokoontuu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina klo.11.00 seurakuntatalolla, jossa seurakunta tarjoaa kokoustilat ja kahvit. Tilaisuuksissa keskustellaan ja kuunnellaan kutsuttujen asiantuntijoiden esitelmiä.. Omaishoitajat tekevät vahvasti yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa, sillä omaishoitajia löytyy monien sairauksien ja onnettomuuksien uhrien hoitajien parista.

Omaishoitajatyö on suurimmalta osalta vapaaehtoistyötä, eikä tämäkään ryhmä saa pienten satunnaisten avustusten lisäksi muuta taloudellista tukea toimintaansa. Omaishoitajilla on mahdollisuus hakea kaupungilta omaishoidon tukea, joka on verollista tuloa. Työssä käyvälle omaishoitajalle karttuu eläkettä omaishoitotyöstä. KELA:lta on mahdollista hakea hoidettavalle eläkeläisen hoitotukea, joka on verotonta tuloa. Omaiset, jotka kuuluvat Oulun omaiset ja läheiset-liittoon, maksavat jäsenmaksua.

Ryhmään ovat tervetulleita kaikki omaishoitajat, myöskin ne, joilta omaishoitosuhte on päättynyt. Ryhmästä saa tukea, lohtua ja tutun turvallisen keskustelupaikan. Ryhmän ohjaksissa työskentelee Ritva Peltonen apunaan Orvokki Ojala ja muut ryhmäläiset.

Kehitysvammaisten tukiyhdistys ry on suunnattu kehitysvammaisille ja heidän huoltajilleen. Yhdistyksen sisällä toimii alle kouluikäisten/kouluikäisten erityislasten vanhemmille tarkoitettu vertaistukiryhmä. Kehitysvammaisten omaistoiminnasta voi tiedustella tarkemmin Sirpa Timonen-Nissiltä.

Toimintakeskus Osviitta on kaupungin asiakaspalveluyksikkö, johon kaikki pudasjäviset ovat tervetulleita harrastamaan, seurustelemaan ja hakemaan ”osviittaa” kiperiin kysymyksiin. Osviitan toimintaa johtaa Asmo Herva.

Pudasjärven Kajastus ry on mielenterveysyhdistys, joka on yleishyödyllinen kaikille ihmisille tarkoitettu kolmannen sektorin toimintataho. Kajastuksessa on mahdollista osallistua monenlaisiin harrastus- ja toimintapiireihin. Yhdistyksen monimuotoisesta toiminnasta saa tietoja puheenjohtaja Kristiina Korhoselta ja hankevastaava Sointu Veivolta osoitteesta Rimmintie 1 A 1 Pudasjärvi.

Kaikissa ryhmissä on vaitiolovelvollisuussääntö, eli ryhmässä esille tulleista asioista ei puhuta muualla.

Netistä löytyy Pudasjärven kaupungin palvelut/sosiaalipalvelut/vanhusten palvelut /ikäihmisten palvelut kohdalta **Ikäihmisten palveluopas**, jossa kerrotaan kattavasti kaupunkimme palveluista ikäihmisille/omaisille ja muillekin tietoa tarvitseville. Oppaan on koonnut Sirpa Timonen-Nissi.

Orvokki Ojalan painavin sanoin:

”Kaikkien sairausryhmien sairaita, omaisia ja omaishoitajia SAA; VOI JA PITÄÄ kuntouttaa”.

Kajastuksen ohjurit koulutuksessa Pohtimolammella

Pohjois-Suomen mielenterveysyhdistysten yhteistyöhankkeen RYTKE:n järjestämälle ryhmäohjaajien koulutus- ja virkistyspäiville osallistui Kajastuksesta kahdeksan aktiivista ja tiedonjanoista ohjaajaa.

Päivien aikana ohjaajille selvitettiin yhdistyskentän ajankohtaisia asioita: yhdistystoiminnan yleistä kehittämistä ja suunnittelua laajemmassa mittakaavassa kuin pelkkien retkien tekemisessä, ryhmien toiminnan tarkastelua kohderyhmän tarpeita vastaavaksi ja ajan hengen mukaiseksi. Yhdistyksen että ryhmien toiminnan arvioinnin merkitys tuli erittäin selkeäksi. On välillä vakavasti pysähdyttävä pohtimaan ketä ja mitä varten yhdistys on olemassa. Ollaanko varmasti tarpeiden mukaisilla asioilla ja onko aiheellista korjata/muuttaa toiminnan kurssia?

Projektityöntekijä Satu Vetri kertoi kuntien rajojen ylittävistä ohjaajien vaihdosta uusien oppien ja ideoiden jakamisessa. Hän kannusti yhdistyksiä aloittamaan pioneerityönä ohjaajien vaihdon kuntien mielen-terveysyhdistyksissä. Hyviksi koetut toiminnot kannattaa laittaa jakoon, siitä hyötyvät kaikki osapuolet.

Työnohjauksen tärkeää merkitystä osana vapaaehtoistyöntekijöiden osaamisessa ja jaksamisen tukemisessa, heistä huolehtimisesta ja yhteisön jäsenyyden vahvistamisesta painotti luennossaan työnohjaaja Paula Yliniemi. Työnohjaus on työntekijöiden ja ryhmäohjaajien voimavara.

Kajastuksen ohjurit koulutuksessa Pohtimolammella

Työnohjaus on työnohjaajan avulla tapahtuvaa oman työn ja persoonallisuuden tarkastelua tavoitteena ammatillinen kasvu ja työssä oppiminen. Työnohjauksessa ei anneta valmiita sapluunoita tai malleja miten jokin asia tehdään, vaan työnohjaus on henkilön sisäistä omaa pohdintaa omasta itsestään ja toimintamalleistaan toimiessaan työssään. Työnohjaaja ei ratko ohjattavan ongelmia vaan luotsaa häntä itse oivaltamaan omat korjattavat tai muutettavat asiat.

Hankkeen varoista tullaan kustantamaan hankkeen jäsenyhdistysten ryhmienohjaajille pätevän työnohjaajan palvelut ohjaajien halukkuuden ja tarpeiden mukaisesti.

Koulutuksen toisena päivänä jakauduttiin työpajaryhmiin. Osa sai lisäoppia hätä-EA-työpajassa, osa luontoliikunta- ja terveystyöpajassa ja loput askartelupajassa.

Pohtimolammen kauniissa maastossa oli mahdollisuus virkistäytyä vaeltelun, lenkkeilyn ja lammessa uinnin merkeissä.

Sointu Veivo
Hankevastaava
Pudasjärven Kajastus ry

Joulutervehdyksiä

Pudasjärven Perhekeskusyhdistys ry kiittää Livokas ry:tä ja muita yhteistyökumppaneita yhteistyöstä ja toivottaa Hyvää Joulua ja Menestystä Vuodelle 2009!

*Kiitävi aika, vierivät vuodet,
miespolvet vaipuvat unholaan.
Kirkasna aina sielujen laulun
taivainsointu säilyy vaan
Onnellista Uutta Vuotta Kaikille!*

Liisa ja Niilo

Livokkaan käyttömaksut ja muut hinnastot vuodelle 2009

- * Livon koulun käyttömaksut kylällä toimiville yhdistyksille:
  - 100 €/vuosi, sisältäen tiedotustilaa Livon Sanomissa TAI
  - 50 €/tilaisuusvrk, joka käyttää koulun keittiötä ja varaa koulutilaa laajasti.
  - 10 €/tilaisuus; luokkahuone tai jumppasali
- * Livon koulun käyttömaksut muille:
  - 95 €/tilaisuusvrk, joka käyttää koulun keittiötä ja varaa koulutilaa laajasti. Hintaan sisältyy astiat.
  - 20 €/tilaisuus; luokkahuone tai jumppasali
- * Käyttömaksut yksityisille ihmisille käsityöharrastuksissa:
  - 20 €/vuosi
  - 2 €/kerta
- * Livokkaan astiavuokra 20 €/kerta.
- * Livokkaan saunan hinnasto
  - hinta 5 €/hlö
  - minimihinta lämmityskerraksi 10 € ja maksimihinta 50 €
  - vuokralaisille vuokraan kuuluu 2 saunakertaa/vko, ylimääräiset saunakerrat 10 €/kerta
  - säännöllisiltä saunojilta (esim. 1 krt/vko) peritään tuntihinta 10 €/h.
- * Jäsenmaksut 2008
  - henkilöjäsenen jäsenmaksu 5 €
  - kannatusmaksua saa maksaa sopivaksi katsomansa summan
  - yhteisöjäsenmaksu 25 €, sisältäen Livon sanomat -lehden vuosikerran
- * Livon Sanomien tilaajahinta vuoden 2008 alusta 22 €/vuosi ja irtonumeron hinta 8 euroa
- * Vaunualueen hinnasto:
  - kesävrk 15 €
  - talvivrk 20 €
  - kesävko 90 €
  - talvivko 120 €
  - kesäkausi 220 €
  - talvikausi 340 €

Kesäkausi 1.5. – 30.9., talvikausi 1.10. – 30.4. Kumpikin kausi sisältää 60 käyttövuorokautta.

Joulutervehdyksiä

Kierrätys siirtyy v. 2009 alusta tekniselle toimelle.

*Karhupaja kiittää yhteistyöstä ja toivottaa
Hyvää Joulua ja Onnekasta Uutta Vuotta!*

Livokas ry:n varsinainen kokous Livon koululla su 12.10.2007 klo 12

Läsnä 13 yhdistyksen jäsentä

PÖYTÄKIRJA

1. **Kokouksen avaus**
Livokas ry:n puheenjohtaja Ari Puhakka avasi kokouksen kahvitellun jälkeen klo 12.08.
2. **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksesta ilmoitettiin Iijokiseutu-lehdessä 2.10.2008.
3. **Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi**
Päätettiin käydä kokous esityslistan mukaisesti.
4. **Puheenjohtajan ja sihteerin valinta**
Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Ari Puhakka ja sihteeriksi Anni-Inkeri Törmänen.
5. **Kahden pöytäkirjantarkastajan ja ääntenlaskijoiden valinta**
Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Esko Riihiaho ja Aaro Perttu, jotka toimivat tarvittaessa myös ääntenlaskijoina.
6. **Vuoden 2007 vuosikertomus ja tilinpäätös, sekä tilintarkastajain niistä antama lausunto**

Yhdistyksen puheenjohtaja Ari Puhakka luki kokousväelle Livokas ry:n vuosikertomuksen vuodelta 2007. Oltiin tyytyväisiä toiminnan laajuuteen ja yhteishenkeen.

Sihteeri Anni-Inkeri Törmänen esitteli Livokas ry:n tilinpäätöksen ja luki tilintarkastajien niistä antaman lausunnon.

Toimintakertomus ja tilinpäätös sekä tilintarkastajien niistä antama lausunto hyväksyttiin yksimielisesti.
7. **Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen tilivelvollisille**
Kokous vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden tilivelvollisille.
8. **Vuoden 2009 jäsenmaksun, kannatusmaksun, ja yhteisöjäsenmaksun suuruus.**

Päätettiin säilyttää henkilöjäsenen jäsenmaksu viidessä (5) eurossa vuodelle 2009. Kannatusmaksua saa maksaa sopivaksi katsomansa summan.

Yhteisöjäsenen jäsenmaksu nostettiin sataan (100) euroon ja päätettiin järjestää kampanja yhteisöjäsenten saamiseksi erityisesti pankeista, vakuutuslaitoksista ja mekaanisen metsäteollisuuden yrityksistä. Jäsenmaksu sisältää Livon

sanomat -vuosikerran ja yhteisöjäsenten nimet julkaistaan koulun ilmoitustaululla.

Lehtimaksusta keskusteltiin ja todettiin sen olevan nyt 22 €/vuosi. Lehtimaksulla ei tavoitella voittoa, eli jos lehden tekemisen kustannus muuttuu, muutetaan myös lehtimaksua.

- 9. Vuoden 2009 toimintasuunnitelma ja talousarvio**
Yhdistyksen sihteeri esitteli toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2009. Kokous totesi suunnitelman sisältävän runsaasti uutta ja talkoovoimia edellyttävää toimintaa. Päätettiin ryhtyä paremmin tiedottamaan talkoista sekä tekemään talkoista jämäköitä ja miellyttäviä tapahtumia.
- 10. Hallituksen jäsenten vaali erovuoroisten osalta.**
Vesa Salmelan tilalle yhdistyksen hallitukseen valittiin Mikko Salmela. Virve Stenius valittiin jatkamaan tehtävässään.
- 11. Kahden tilintarkastajan ja kahden varatilintarkastajan valinta.**
Tilintarkastajiksi valittiin Kaisu Puhakka (varalle Teija Mustonen) ja Risto Puhakka (varalle Niilo Kokko).
- 12. Yhdistyksen kokousten kokouskutsutapa ja sanomalehti, jossa kokouskutsu julkaistaan.**
Päätettiin jatkaa entistä käytäntöä, eli ilmoittaa kokouksista vähintään seitsemän päivää ennen kokousta joko Iijokiseutu-lehdessä tai jokaiselle jäsenelle erikseen postitettavalla kirjeellä. Kylän muista tapahtumista pyritään ilmoittamaan Kylät toimivat -palstalla Iijokiseutu -lehdessä.
- 13. Kyläsuunnitelman tarkastus**
Livon kyläsuunnitelma hyväksyttiin siinä muodossa, minkä yhdistysten yhteinen kokous ennen varsinaista kokousta oli valmistellut. Lähiajan tärkeimmäksi asiaksi nousi koulutoiminnan aloittaminen Livolla. Toiseksi tärkein on maankäytön suunnittelun jatkaminen sekä myytävien kiinteistöjen esillä pito uusia kyläläisiä varten. Myös muita toimia tarkistettiin ja idealistaan lisättiin maa- ja kotitalousnaisten kolme heti toteuttamiskelpoista ideaa yhteistoiminnaksi.

Kokous valtuutti Mikko Salmelan ja Anni-Inkeri Törmäsen laatimaan kokouksessa käydyn koulukeskustelun pohjalta aloitteen Pudasjärven kaupungille koulutoiminnan aloittamisesta Livolla.
- 14. Kylää koskevat hankkeet**
Sihteeri Anni-Inkeri Törmänen esitteli Livon kylää tällä hetkellä koskettavien hankkeiden tilanteen. Lapin Nuorison Liiton kautta saatu Ikäihmisten lomapäivät -hanke on alkanut. Siinä järjestettävät lomapäivät ja perhekahvilat ovat tarkoitettuja kaikille kyläläisille. Lisäksi hankkeen työntekijä toimii kioskin hoitajana ja koulun järjestyksen ylläpitäjänä.

Kyläkauppojen investointituella aiotaan hankkia uusi maksupäätte sekä kaapitot ja tiskialtaat asuntovaunualueen tarpeisiin saunatilojen pukuhuoneeseen. Samalla etsitään käytettyä kylmälaitetta vanhan maitotiskin tilalle. Kyläkauppojen tuki on 40 % investoinnin kokonaishinnasta.

Seurojentalo Ruostehovin kunnostuksen 1. vaihe on päättynyt ja maksatushakemus lähetetty Suomen kotiseutuliittoon. Korjauksen 1. vaihe sisälsi katon

huopakatteen uusimisen, sadevesikourut, tikkaat, piippujen yläosien uusimiset ja pellitykset.

Seurojentalon 2. korjausvaihe tulee sisältämään ulkovuorauksen uusimisen tarvittavilta osiltaan sekä maalauksen, ikkunoiden kunnostamisen sekä uudet ulko-ovet. Tämän hankkeen osalta hakemus on jätetty syyskuun 2008 loppuun mennessä.

Livojoen putaiden kunnostamisesta on lähdössä kunnostusaloite Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukseen maanantaina 13.10.2008. Aloitteen tekijöinä ovat Livokas ry ja Livon yhteisten alueiden osakaskunta. Kunnostuksen kohteina ovat Pertun ja Takkulan putaat sekä Karsikkoperä ja Kokonlahti. Putaisiin järjestetään läpivirtaus ja Kokonlahteen uiton aikana uponneet puut nostetaan ylös. Ruosteojan ja Saviojan eroosioherkät kohdat kivetään. Samassa yhteydessä koulun ranta syvennetään vene- ja uimarannaksi ja syöpymässä oleva Hamppuperä kivetään

15. Muut asiat
Kokoukselle ei ollut muita asioita.

16. Kokouksen päättäminen
Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.15.

Livolla 14.10.2008

_____
Ari Puhakka(pj.)

_____
Anni-Inkeri Törmänen(siht.)

_____
Esko Riihiaho (ptk:n tark.)

_____
Aaro Perttu(ptk:n tark.)

Joulutervehdyksiä

*RAUHALLISTA JOULUA
JA MENESTYSTÄ VUODELLE 2009!
Yhteistyöstä lämpimästi kiittäen
Pudasjärven Kajastus ry*

*Ja hyvä lämmin hellä
on mieli jokaisen.
Hyvää Joulua Teille kaikille!*

Toivottaa Ulla ja Heikki perheineen

Hankkeiden rintamalta

Ikäihmisten lomapäivät 1.8.2008 - 31.10.2010

Ikäihmisten lomapäivät –hanke on pyörähtänyt toden teolla käyntiin tämän elokuun alusta 2008. Hanke tuottaa hyvinvointipalveluja kaiken ikäisille alueen asukkaille. Tavoite on saada osallistujia myös naapurikyliltä näihin hankkeessa järjestettäviin Ikäihmisten lomapäiviin ja Perhekahviloihin. Alku on vaikuttanut aivan lupaavalta tässäkin mielessä. Hankkeessa on myös vierailtu naapurikylillä.

Hanke on tarkoitettu täydentämään kaupungin tuottamaa palvelua. Aiemmin ns. senioripäivät olivat kaupungin tuottamia. Nyt niistä vastaavat monilla kylillä yhdistykset, niin Livollakin. Päivien aiheita ei anneta mistään ylempää, vaan yhdistys kerää ideat osallistujilta. Tänä syksynä järjestetyssä ideointipalaverissa tuli niin runsaasti ideoita, että niillä mennään nyt tuleva kevätkin ja ehkä niistä riittää myös syksyksi 2009. Ideoiden loppuessa kokoonnutaan ideoimaan uudelleen.

Tapahtumat ovat tarkoitettut kaiken ikäisille. Ikäihmisten lomapäivät ovat aiheiltaan kiinnostavia myös muun ikäisille ja perhekahviloissa vanhat ovat nuorten tukena ja nuoret vanhusten ilona. Perhekahvilan ajankohtaa mietitään vielä uudelleen, ettei sattuisi päällekkäisyyksiä, niin kuin nyt marraskuussa pääsi käymän. Alueen lapsiperheiltä pyydetäänkin ehdotuksia paremmiksi ajankohdiksi.

Hankkeen työntekijänä toimii Sirpa Kettinen, joka toimii kioskilla sekä osallistuu lomapäivien ja perhekahviloiden käytännön järjestelyihin. Yhdistyksen hallituksen jäsenet osallistuvat tapahtumien suunnitteluun.

Kyläkauppojen tuki

Livon kioski täyttää edellytykset saada TE-keskuksesta kyläkauppojen investointitukea. Hakemuksen valmistelu on pitkällä ja toivon mukaan alkuvuodesta 2009 saadaan hakemus vireille.

Tarkoituksena on uusia maitotiski, hankkia uudenaikainen maksupäätte sekä kalustaa inva-wc lastenhoitotasolla ja pukuhuone astianpesumahdollisuudella erityisesti asuntovaunualuetta silmällä pitäen. Tietokoneen ja monitoimitulostimen hankinta tietotuvalle lähenee myös.

Moottorikelkkareitti Iistä Syötteelle Livon kautta

Kelkkareitti on ollut vireillä Iin kelkkailijoiden toimesta jo vuosia. Pudasjärven alueella toiminta on kaupungin ja metsähallituksen yhteistyötä. Metsähallitus vastaa omista alueistaan ja Pudasjärven kaupunki tekee sopimukset yksityisten maanomistajien kanssa. Ilmeisesti muuten sopimukset ovat jo kunnossa, mutta kaupunki ei vielä ole tehnyt uusia sopimuksia nyt Livokkaan reittinä olevasta osuudesta.

Livokkaan kannalta sopimusten siirto kaupungille on hyvä asia, koska reitin ylläpitovastuu siirtyy näin kaupungille. Toivottavasti kaupunki pian saa tehtyä nämä uudet sopimukset, jotta kevättalven kelkkailu voisi jo toteutua tätä reittiä myöten. Se toisi varmasti myös asiakkaita Livon koululle, joka on pitkien erämaataipaleiden jälkeen kohteena reitillä.

Anni-Inkeri

Koulustako koulu?!

Livon koulu lakkautettiin keväällä 1993. Kun koulu lakkautettiin, niin pian käytiin rakennuksesta tyhjentämässä kaikki mahdollinen irtilähtevä (kuten tiskikoneet ja puutyöluokan koneet) ja jätettiin vain jämat jäljelle. Varmasti monesta Livolla koulunsa käyneestä lakkauttaminen tuntui todella haikealta, sillä itsekin muistan miettineeni, että harmittaa jos mahdolliset tulevat omat lapset eivät pääse samassa tunnelmallisessa kyläkoulussa opiskelemaan.

Nyt viidentoista vuoden jälkeen moni asia on muuttunut. Vajaan kymmenen vuoden hiljaisuuden jälkeen Koulu alkoi pikku hiljaa elää, sillä Vähäkuopuksen Arne otti Etilän Niilon jutteluista vaarin ja alkoi puuhata yhteen ihmisiä, joita kylätoiminnan kehittäminen kiinnostaisi. Ja niitähän onneksi löytyi; suurimpina helminä Törmäsen Anni-Inkeri ja alkuvuosien kyläpäällikkö Turpeisen Alpo.

Aluksi kyläseura toimi Pudasjärven kaupungin omistamassa koulukiinteistössä usean vuoden ajan ja kaikki olisivatkin olleet hyvin tyytyväisiä järjestelyyn, kunnes koitti aika, jolloin kaupunki väen väkisin halusi päästä kannattamattomista rakennuksistaan eroon. Ilman Anni-Inkerin tietotaitoa, JoMMan myöntämiä rahoja ja erityisesti Livon jakokunnan lainaamaa omarahoitussuutua, kyläseura ei olisi päässyt lunastamaan pakon edessä Koulua itselleen. Ennen Koulun siirtymistä Livokkaalle, kyläseura taisi tehdä useammankin ehdotuksen kaupungille rakennuksen ottamisesta koulukäyttöön sekä muista järjestelyistä, joissa kaupunki olisi edelleen pysynyt rakennuksen omistajana. Mutta kaupunki oli ehdoton rakennuksen myymisessä joko meille tai muille.

Noistakin epävarmoista ja mieltä vaivanneista ajoista on onneksi päästy paljon eteenpäin. Tällä hetkellä Koululle on luotu mahdollisuudet kyläseuran pyörittää rakennusta kaikkine maksuineen. Koululla on mm. vaihdettu öljylämmitys pellettiin, rempattu entisistä opettajanhuoneista hieno kaksio, ajanmukaistettu jätevesijärjestelmä, ostettu isoimmillekin pidoille riittävä ruoka-astiasto, laitattu asuntovaunupaikkoja ja rakennettu hieno sauna. Myöskin keittiöön on loputakin saatu viidentoista vuoden tauon jälkeen lähes upouusi suurtaloustiskone ja puutyöluokassahan ovat Alpon hommaamat koneet jo olleet useamman vuoden paikoillaan.

Meillä on mahdollisesti myös lähiaikoina kelkkareitti, joka kulkee Koulun kautta. Se mahdollisesti toisi silloin tällöin jonkun asiakkaankin kioskille. Toiveissa on myös saada lähiaikoina saunan yhteyteen asuntovaunupaikkalaisille astianpesu- ja pyykäystilat (tietysti ne ovat myös muiden käytössä) ja hieman olisi haaveiltu jopa Koulun verhouksen uusimista paikka paikoin ja maalausta ensi kesälle. Olemme myös saaneet vuosien saatossa pikku hiljaa yhteistyökumppaneita, joiden kanssa toimiminen on myös mahdollistanut asioiden eteenpäin menemiseen (kiitos mm. lentopallo- ja metsästysleirien). On siis pikku hiljaa saatu luotua edellytykset toimia Koululla ja saatu toiminta ainakin jollain lailla kannattamaan (ainakin kädestä suuhun).

Koulun tilat tuntuvat välillä jo nyt kaikelle tapahtumiselle ja toiminnalle liian pieneltä. Miten sitten toiminta sopisi olemaan, jos samoissa tiloissa olisi vielä toimiva koulu?! Tai mistä löytyvät tarpeeksi isot korvaavat tilat (emme voi vai olettaa, että meille rakennettaisiin uudet tilat tai saisimme muiden omistamia kiinteistöjä käyttöömmeh)? Missä olisivat kioski, tietotupa, kirjasto, suoramyynti, kangaspuut ja missä saunoisivat mahdollisesti asuntovaunupaikoilla yöpyvät matkalaiset (vai olisivatko kovalla vaivalla hommatut asuntovaunupaikat opettajien autojen lämmityspaikkoja?!)?! Tulee myös muistaa, että mikäli Koululle tulee koulu, niin joudumme mahdollisesti palauttamaan JoMMan myöntämät rahat. Meillä on myös par'aikaa meneillään projekti, jonka toiminnalle Koulu on oleellinen ja ko. projektissa meillä on myös työntekijä, joka tarvitsee vielä melkein kahdeksi vuodeksi paikan missä olla töissä. Liekö myöskään Koulun rakennus enää 35 vuoden jälkeen tarpeeksi hyvä koulukäyttöön, sillä kyllähän rakennukseen väkisinkin ajan hammas on jo purrut. Kaupungin omistuksen aikana oli esimerkiksi muutamia pieniä vesivuotoja, joita ei pahemmin kuivateltu ja korjailtu.

On todella valitettavaa, että Pärjänsuon koulu on käyttökelvoton, mutta onkohan jo liian myöhäistä enää haaveilla Koululle koulua. Kyläläiset ja kyläseura ovat omilla ansioillaan päässeet näin pitkälle ja olemmekin tällä hetkellä varmasti yksi Pudasjärven aktiivisimmista kylistä (jos ei aktiivisinkin) ja meidät on jopa vuonna 2003 palkittu Pohjois-Pohjanmaan vuoden kylä -tittelillä. Emmekä me ole sen tittelin saavuttamiseksi toimivaa kyläkoulua tarvittu. Jos Koululle tulisi koulu, kaikkien työntekijöiden ja talkoolaisten pitkäjänteinen ja monipuolinen työ on tavallaan mennyt hukkaan. Ei monikaan ole varmasti ajatellut seinää maalatessaan, ruohoa leikatessaan, kirjoja päällystettäessään tai tuhkia puhdistatessaan, että teenpäs tämän, jotta rakennus saataisiin jälleen koulukäyttöön. Vaan ne monet ja moninaiset työt ovat tehty kylän ja kyläläisten eteen mahdollistamaan kyläseuran ja siten myös muiden yhdistysten toimiminen rakennuksessa ja Koulun pysymiseksi kylällä, vaikkakin ilman koulutoimintaa. Onko siis toimiva koulu kylällä enää täydellisen kylän merkki?

Vai vain toimiva kouluko tekee kyläläiset tyytyväisiksi?

Minna Perttu

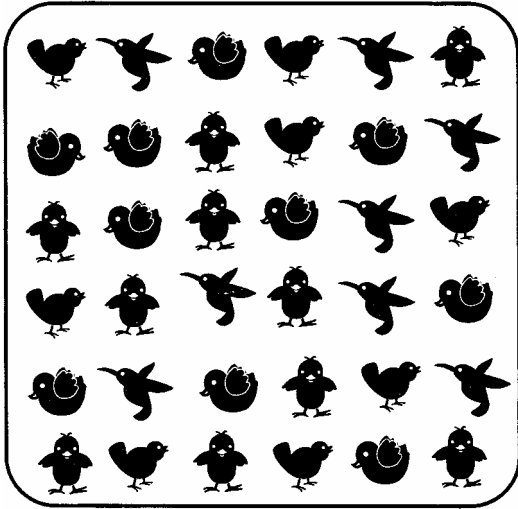

LASTENNURKKA

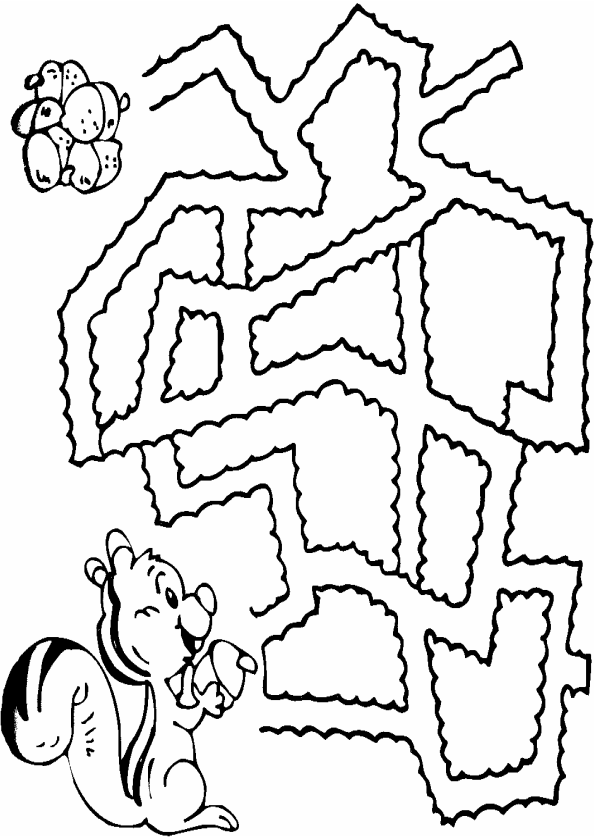

LASTENNURKKA

Löydätkö samat neljä lintua samassa järjestyksessä?

Talvi on tullut ja Oskari Orava on kerännyt pähkinöitä, auta Oskaria löytämään pähkinät. VÄRITÄ Oskari ja pähkinät.

Petteri poro on joulupukin iloinen apuri, VÄRITÄ Petteri ja muistathan punaisen nenän.

Pikkuinen tonttu hyppeli näin,
jalassa tossut väärin päin,
pikkuinen tonttu huuteli näin:
tästä se joulu alkaa!

Hyvää joulua kaikille!

Hierontaa

Hieron teitä kevättalvella 2009 alla olevina päivinä:

Torstai 8.1 klo 10-19
Perjantai 9.1. klo 9-18

Keskiviikko 4.2. klo 10-19
Torstai 5.2. klo 9-18
Perjantai 6.2. klo 9-16

Tiistai 3.3. klo 10-19
Keskiviikko 4.3. klo 9-18
Torstai 5.3. klo 9-16

Maanantai 6.4. klo 10-19
Tiistai 7.4. klo 9-18
Keskiviikko 8.4. klo 9-16

HUOM: vuoden 2008 alusta tuli käyttöön peruutusmaksu eli varatun hieronta-ajan peruutus tulee tehdä viimeistään yhtä vuorokautta aikaisemmin. Jos aika jää perumatta, lähetään peruutusmaksu, mikä on puolihieronnasta 10 euroa ja kokohieronnasta 17,50 euroa.

Hieronnat maksavat yhä vain:

- osahieronta (30 min) 15 €
- puolihieronta (50 min) 20 €
- kokovartalohieronta (90 min) 35 €

Ajanvaraukset voitte aina tehdä Livokas ry:n kautta (p. 050 – 5520 280), käymällä Livokkaan kioskillä tai soittamalla suoraan minulle (p. 040 – 592 3292).

Anne

Joulutervehdyksiä

*Livolaisille suurkiitokset kuluneesta vuodesta!
Rauhallista Joulua ja Mahtavaa Uutta Vuotta 2009!*

*Terveisin,
Anne Puhakka*

PuU:n Lentopallojaosto kiittää Livokas ry:tä ja muita yhteistyökumppaneita yhteistyöstä ja toivottaa Hyvää Joulua ja Menestystä Vuodelle 2009! Lentopalloleirillä ja Kyläsarjaturnauksessa heinäkuussa 2009 tavataan!

Ilmoitustaulu

- ✓ Seuraava Livon Sanomat ilmestyy huhti - toukokuun vaihteessa. Jos haluat kirjoituksesi yms. lehtemme, toimita se Tietotuvalle tai Minnalle **MAALISKUUN LOPPUUN MENNESSÄ**. Toivoisimme juttujen tulevan ajoissa lehden teon helpottamiseksi. Jos Sinulla on jotain kysyttävää, ota yhteyttä Minnaan.
- ✓ Suoramyyntin tilityspäivät sekä kirpputorin vaihto- ja tilityspäivät ovat talvella 2009: **la 3.1., la 24.1, la 14.2., la 7.3., la 28.3., la 18.3 sekä 9.5. Pieniä muutoksia voi vielä tulla. Kannattaa tarkistaa ilmoitustauluilta tarkat päivät.** Lisätietoja sekä varauksia kirpputorille ja suoramyynntiin voit kysellä Minnalta (040 - 504 9663).
- ✓ Joulutaas alkaa olla ovella. Jokos Sinulla on kaikki joulumuistamiset ja –tarvikkeet hankittuna?! Muistathan, että Livon koulun kioskilta löydät viime hetken joulumuistamiset, kuten joulusuklaat ja jouluiset pikkuhilpetöorit elintarvikkeiden lisäksi. Kannattaa siis tulla kurkkaamaan, jos vaikka tarvitsemasi löytyisi pukinkonttiin lähempää kuin arvaatkaan.
- ✓ Saatavilla edelleen, vaikka sinne pukinkonttiin:
  - Livon historia – kirja Elettiinhän sitä ennenni – Livon kylän neljä vuosisataa 30 €
  - aikuisten T-paidat 12 €
  - lasten T-paidat 10 €
  - myöskin muutamia kartoja löytyy myynnistä
- ✓ Joulun tunnelmaa on korostanut perinteisesti kylän raitille laitetut jäälyhdyt kynttilöineen. Tehkäämme siis jälleen tänä jouluna jäälyhtyjä, jotta saisimme Livon vanhantien valaistua ja lisäksi Kirsiojantietä niin pitkästi kuin suinkin. **Sytytetään kynttilät lyhtyihin jouluaattona illan hämärtyessä.**
- ✓ Jos muutat, niin ilmoitathan myös uuden osoitteesi Livokkaalle. Näin lehtesi osaa paremmin perille.
- ✓ Livokkaan jäsenmaksulomakkeet lähetetään kaikille Livon Sanomat tilanneille jäsenille lehden 3/2008 välissä. Jäsenet, jotka eivät ole lehteä tilanneet saavat erillisen jäsenmaksukirjeensä joulukuun loppupuolella. Tietysti voit käydä maksamassa jäsenmaksusi myös suoraan kioskille. Mikäli et halua enää olla Livokas ry:n jäsen, niin ilmoitathan siitä meille, niin poistamme Sinut jäsenrekisteristämme.
- ✓ Livon Sanomien tilaajahinta sekä lehden irtonumeron hinnat pysyvät ennallaan vuonna 2009 eli lehden tilaajahinta on edelleen **22 €/vuosi** ja irtonumeron hinta **8 euroa**.
- ✓ Olethan huomannut, että Livokkaan sähköpostiosoite on muuttunut! Uusi sähköpostiosoite on **livokas@dnainternet.net**.
- ✓ Kansalaisopiston kurssi kankaankudonta ja askartelu alkaa ma 12.1.2009 klo 18. Kurssi jatkuu maanantaisin 6.4.2009 saakka. Kurssin opettajana on Seija Vuolanto.
- ✓ Syksyllä 2008 järjestetyissä kunnallisvaaleissa Livolta tuli valituksi Pudasjärven kaupunginvaltuuston jäseneksi **Soile Törmänen**. Kainuussa järjestettiin samassa yhteydessä maakuntavaalit. **Anni-Inkeri Törmänen** tuli valituksi sekä Sotkamon kunnanvaltuuston että Kainuun maakuntavaalituuston jäseneksi. Kaikilla livolaisilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa heidän kauttansa maailman menoon.

Palveluita

Maan-, soran- ja puunajoa, lumitöitä
Yrjö Perttu 08 – 836 641, 0400 – 917 950

Sisustus(laatoitus)- ja kirvesmiestyöt, puunajo, polttopuuta
Jarmo Puhakka 0400 – 805 601

Poronlihaa
Eero Niemi 08 – 836 622, 040 – 511 9266

Rakennuspiirustukset (mökkit, saunat, asuinrakennukset)
Eero Niskasaari 08 – 836 616, 0400 – 243 158

Hiusten leikkaus, hunajaa, porkkanaa, sipulia
Anni-Inkeri Törmänen 040 – 545 7162

Sahaus, puutavara, polttopuut, muhat, puunajo
Kauko Juutinen 08 – 836 645, 0400 – 294 454 Tarmo Tolonen 0400 – 188124

Mullinlihaa, traktorityöt
Pekka Törmänen 08 – 836 619, 040 – 535 5834

Livojoen leirintä
Martti Nissi, Ranuantie 1405, 08 – 836 675

Mansikoita, perunoita
Hannu Nissi 08 – 836 667

LVI- työt
Urpo Uusi-Illikainen 08 – 836 601 Esa Uusi-Illikainen 0400 – 697 176

Mansikoita
Niilo Kokko 08 – 836628

Leivonnaisia, kakkuja
Ulla Salmela 040 – 526 1897

Saha- ja höylätavaraa, polttopuuta
Arvo Laakkonen 040 – 5491348, 08 – 836636

Hierontaa
Koulutettu hieroja Anne Puhakka 040 – 592 3292

Rahtikuljetukset ja maansiirto
Matti Luokkanen 040 – 586 2067

Kulkurin Hopeapuoti Ay
Minna 045 – 631 6361 Tiina 040 – 503 2891 Liisa 0400 – 496 107
www.kulkurinhoepuoti.com

Livolla tapahtuu

To – Pe 8. – 9.1.2009 klo 10 - 19 ja 9 - 18
Hierontaa Livon koululla

Ma 12.1.2009 klo 18 – 21
Kankaankudonta ja askartelu –kurssi alkaa Livon koululla

Ke 14.1.2009 klo 11 -
Ikäihmisten lomapäivät Livon koululla
- kudontaa

Ti 27.1.2009 klo 12 - 14
Terveystoiminnan vastaanotto Livon koululla

Ke 28.1.2009 klo 11 -
Ikäihmisten lomapäivät Livon koululla
- kylän vanhoja tarinoita ja sanontoja

Ke – Pe 4. – 6.2.2009 klo 10 - 19, 9 - 18 ja 9 - 16
Hierontaa Livon koululla

Ke 11.2.2009 klo 11 -
Ikäihmisten lomapäivät Livon koululla
- lukupiiri

Ke 18.2.2009 klo 11 -
Perhekahvila Livon koululla
- vanhoja leikkejä lasten kanssa

Ti 24.2.2009 klo 12 - 14
Terveystoiminnan vastaanotto Livon koululla

Ke 25.2.2009 klo 11 -
Ikäihmisten lomapäivät Livon koululla
- sisustamista

La 28.2.2009 klo 12 - 15
Pilkkikilpailut (ilmoittautuminen klo 10 alkaen)
sekä Lasten hiihtokilpailut klo 13 Livon koululla

Ti 3.3.2009 klo 11
Ikäihmisten lomapäivät Livon koululla
- Eläkeliiton vierailu

Ti – To 3. – 5.3.2009 klo 10 - 19, 9 - 18 ja 9 - 16
Hierontaa Livon koululla

La 14.3.2009 klo 14.00
Hiihto Villen pirtille
– lähtö Livon koululta klo 14

Ke 25.3.2009 klo 11 -
Kyläpäivä Livon koululla
- sauvakävelyn opetusta ja harjoittelua

Ti 31.3.2009 klo 12 - 14
Terveystoiminnan vastaanotto Livon koululla

Ma – Ke 6. – 8.4.2009 klo 10 - 19, 9 - 18 ja 9 - 16
Hierontaa Livon koululla

Ke 8.4.2009 klo 11 -
Ikäihmisten lomapäivät Livon koululla
- pihasuunnittelua

Ke 15.4.2009 klo 11 -
Perhekahvila Livon koululla
- Lasten, aikuisten ja ikäihmisten hyvä mieli, psykologi Leena Pesälä

Ke 22.4.2009 klo 11 -
Ikäihmisten lomapäivät Livon koululla
- pihasuunnittelua

Ti 28.4.2009 klo 12 – 14
Terveystoiminnan vastaanotto Livon koululla

Pe 1.5.2009 klo 12 - 16
Vappuhulinat Livon koululla

Su 10.5.2009 klo 11 -
Ikäihmisten lomapäivät Livon koululla
- kevätkauden päätöstilaisuus

Ti 26.5.2009 klo 12 – 14
Terveystoiminnan vastaanotto Livon koululla

Muistakaa aina seurata ilmoitustauluja ja kotisivuja
(<http://www.pudasjarvi.fi/kylat/livo>),
sillä tapahtumakalenteri elää jatkuvasti!

Hyvää Joulua

ja

Onnellista Uutta Vuotta

kaikille

Livon Sanomien lukijoille!